

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
EKONOMSKO–SOCIALNI POLOŽAJ IN RAZVOJNE USMERITVE OBČINE
NAKLO

Ljubljana, oktober 2006

MARUŠA KLEMENC

IZJAVA

Študentka Maruša Klemenc izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Lee Bregar in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 27. 10. 2006

Podpis: Klemenc Maruša

KAZALO

1. UVOD	3
2. LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI	4
2.1. POJEM LOKALNA SAMOUPRAVA	4
2.2. OPREDELITEV OBČINE	5
2.2.1 Vrste občin	5
3. PREDSTAVITEV OBČINE NAKLO	7
3.1. KRATKA ZGODOVINA NAKLA	7
3.2. OSNOVNI PODATKI O OBČINI	7
3.2.1. Organi in naloge občine	8
3.2.1.1. <i>Organi</i>	8
3.2.1.2. <i>Naloge občine</i>	10
4. FINANCIRANJE OBČINE	11
4.1. IZRAČUN PRIMERNE PORABE	12
4.2. IZRAČUN SREDSTEV FINANČNE IZRAVNAVE	14
4.3. PREGLED ODHODKOV OBČINE NAKLO PO FUNKCIONALNIH NAMENIH ..	15
5. PRIKAZ SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA V OBČINI	16
5.1. DEMOGRAFSKO OKOLJE	16
5.1.1. Stanje in dinamika	16
5.1.2. Strukture prebivalstva	17
5.1.3. Demografske perspektive	20
5.2. INFRASTRUKTURNO OKOLJE	20
5.3. ČLOVEŠKI VIRI	23
5.3.1. Šolstvo in vzgoja	23
5.3.2. Zdravstvo in socialno varstvo	26
5.3.3. Društvena dejavnost	29
5.4. GOSPODARSTVO	30
5.4.1. Kazalci ekonomske razvitosti občine	30
5.4.2. Podjetništvo	33
5.4.3. Kmetijstvo	36
5.4.3.1. <i>Institucije in podjetja s področja kmetijstva v občini</i>	38
5.4.4. Turizem	38
6. SWOT ANALIZA	40
6.1. PREDNOSTI	41
6.2. SLABOSTI	41
6.3. PRILOŽNOSTI	42
6.4. NEVARNOSTI	42
7. SKLEP	43
LITERATURA	45
VIRI	46

1. UVOD

Uspešnost celotne države se začne pri njenih najmanjših enotah, občinah. Zato je zelo pomembno, kako te gospodarijo s svojim premoženjem. Osnovna naloga občine je, da zagotavlja sredstva za delovanje in razvoj občine. Iz vsakodnevnega življenja pa nam je znano, da sredstev za financiranje želja ni nikoli dovolj. Zato se predstavniki občine vsako leto na novo ukvarjajo z vprašanjem, kako ta sredstva primerno razdeliti na posamezna področja.

Občine so kot temeljne oblike lokalne samouprave zaživele leta 1994, ko je začelo delovati 147 občin, število se je kasneje povečevalo, tako da imamo danes v Sloveniji 210 občin. Osnova njihovega delovanja sta Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o financiranju občin.

Namen tega diplomskega dela je podrobno preučiti socialnoekonomsko stanje v občini Naklo in na tej osnovi s pomočjo SWOT analize ugotoviti, katere so prednosti in s tem povezane razvojne priložnosti. Podatke bom primerjala s stanjem v Sloveniji in v gorenjski regiji, kamor občina Naklo tudi spada. Cilj diplomskega dela je ugotoviti, katera dejavnost ima v občini največji potencial za razvoj in katera je najšibkejša.

Občina Naklo si je skozi leta obstoja načrtala določeno vizijo razvoja, ki jo v prihodnosti želi čim prej doseči. Ta vizija me bo vodila skozi diplomsko nalogo, saj želim ugotoviti, kako občina Naklo sledi svoji viziji.

Vizija občine Naklo je postati prepoznavna v slovenskem in širšem čezmejnem prostoru kot tipična podalpska občina:

- kjer delujejo uspešna srednje velika in mala podjetja, ki se medsebojno uspešno povezujejo;
- kamor se zaradi dobre dostopnosti stekajo ideje, denar in znanje;
- ki zagotavlja dobre možnosti za izobraževanje vseh generacij;
- ki se zavzema za obdelano krajino in skrbi za ohranjanje malih kmetov;
- ki skrbi za zadovoljitev potreb otrok, mladih, starejših;
- kjer je majhna stopnja brezposelnosti prebivalstva;
- ki ima zagotovljene prostorske pogoje za širitev industrijske in stanovanjske gradnje.

V prvem delu diplomskega dela bom podala opredelitev lokalne samouprave in občine ter njeno delitev. V drugem delu bom na kratko predstavila osnovne podatke o občini ter njene organe in naloge. Ker vemo, da občina brez sredstev ne deluje, bom v tretjem delu predstavila vire občinskih sredstev, prikazala bom izračun primerne porabe ter izračun sredstev finančne izravnave. V četrtem delu pa želim predvsem ugotoviti, kako občina sledi svoji viziji na vsakem področju posebej.

Zaradi boljše predstave in večje slikovitosti prikaza značilnosti občine Naklo sem v prilogo poleg tabel vključila tudi nekaj fotografij.

2. LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI

2.1. POJEM LOKALNA SAMOUPRAVA

V Sloveniji je v zadnjih letih lokalna samouprava močno prisotna v strokovnih in političnih razpravah, saj predstavlja temelj demokratične ureditve razvite države. Z osamosvojitvijo in novo ustavo je Slovenija prebivalcem zagotovila pravico do lokalne samouprave. Na ravni občin in drugače opredeljenih samoupravnih lokalnih skupnosti lahko ljudje na najbolj neposreden način sodelujejo pri izvajanju oblasti v sodobnih družbah (Strnad Kos, 2003, str. 1).

Pojem *lokalna samouprava* pomeni lokalno skupnost, ki ima status samouprave. Lokalna skupnost je zgolj nosilec lokalne samouprave, njen subjekt; lokalna samouprava pa je pravnosistemska institucija, ki opredeljuje položaj (status) lokalne skupnosti. Ta se odraža v njeni neodvisnosti od države in od vsake druge organizacije. Analitično gledano združuje torej pojem lokalne samouprave dve sestavini: sociološko sestavino – lokalno skupnost in pravnosistemsko sestavino – lokalno samoupravo. Prva sestavina je v naravnih danostih, ki jih vsebuje pojem lokalna skupnost; druga sestavina pa je pravnosistemska kakovost, ki mora biti izrecno podeljena oziroma priznana lokalni skupnosti z ustreznim aktom države (Šmidovnik, 1995, str. 27). S tem država ne dopušča, da bi se na teritoriju, ki ga obvladuje, pojavila oblast, ki bi bila po sili in učinku enaka ali podobna njeni oblasti. Zato bo državna oblast, ne glede na stopnjo decentralizacije in demokracije, vedno obdržala nadzor nad delom oblasti ožjih družbenih skupnosti (Brezovnik, 2004, str. 81–91).

Lokalni samoupravi gre po Grafenauerju (2000, str. 38) pripisati naslednjih pet značilnosti:

- predstavlja način upravljanja (samostojnega, neodvisnega odločanja) skupnih družbenih (javnih) zadev;
- lokalna samouprava se dogaja v lokalni skupnosti (enoti);
- njen bistveni element je, da prebivalci lokalne skupnosti sami volijo svoje predstavnike oziroma organe;
- samoupravna lokalna skupnost ima skupaj z njenimi organi svoje pristojnosti, ki so takšne narave, da se lahko z njimi dejansko vpliva na življenje in razvoj v njej;
- da ima lokalna samouprava z državnimi predpisi opredeljen pravni status, ki vključuje tudi lastnost osebe javnega prava.

2.2. OPREDELITEV OBČINE

Občina je temeljna lokalna samoupravna skupnost. Z ožjim pravnim pojmovanjem lokalne skupnosti jo razumemo kot pravno organizacijsko obliko, ki ji je teritorij, pristojnosti in drugo določil zakon. Občina je tako organizacijska oblika, v kateri se uresničuje lokalna samouprava kot pravnosistemska institucija. S tem ji je zagotovljena določena stopnja neodvisnosti od države, ki omogoča njenim prebivalcem avtonomno odločanje o njenih lokalnih zadevah (Tomšič, 2003, str. 7).

Slovenska ustava (1991) v 139. členu opredeljuje občino kot samoupravno lokalno skupnost ljudi, kjer območje občine lahko obsega eno ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Občina se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Zakon določi tudi območje občine.

V Sloveniji je bilo v letu 1994 z Zakonom o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij ustanovljenih 147 občin, v letu 1998 se jim je pridružilo še 45 dodatnih občin in v letu 2002 še ena. Skupno število novo nastalih občin v Sloveniji je bilo torej 193, od tega 11 mestnih občin.

V letu 2006 sta bila izvedena 2 referenduma, na katerih so se občani odločali o ustanovitvi novih občin. Volivci so se na prvem referendumu z večino opredelili do nastanka 12 občin, na drugem pa do petih, kar je kasneje potrdil tudi državni zbor. Tako je sedaj v Sloveniji 210 občin.

2.2.1 Vrste občin

Z velikostjo občin, merjeno s številom prebivalcev, je neposredno povezan dejavnik, ki v veliki meri vpliva na obseg in kakovost javnih dobrin in storitev. Gre za ekonomsko moč občin. Število in struktura podjetij, ki imajo sedež na območju občin, izobrazbena in predvsem starostna struktura prebivalstva, zaslužki prebivalcev, občinsko premoženje in razvitost obstoječe infrastrukture so najpomembnejši dejavniki, katerih skupna rezultanta opredeljuje stopnjo gospodarske razvitosti in možnost nadaljnjega razvoja posameznih občin.

Čim bolj je občina razvita, tem boljši je njen izhodiščni položaj za uspešno delovanje. Saj višja stopnja razvitosti omogoča lažje zbiranje sredstev za opravljanje nalog lokalnega pomena. Večji obseg in kakovost javnih dobrin in storitev pomeni tudi ugodnejše pogoje za bivanje in poslovanje, kar je dodatna spodbuda za hitrejši razvoj (Babič, 1995, str. 79 – 80).

Zakon o lokalni samoupravi, ki ga je sprejel Državni zbor RS na seji dne 21. 12. 1993, določa tri vrste občin: navadne, mestne in občine s posebnim statusom.

Navadne občine

Občina mora biti sposobna zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjevati druge naloge v skladu z zakonom. Na njenem teritoriju morajo biti naslednje ustanove:

- popolna osnovna šola,
- primarno zdravstveno varstvo občanov (zdravstveni dom ali zdravstvena postaja),
- preskrba z življenjskimi potrebščinami (trgovina z živili in mešanim blagom),
- komunalna dejavnost (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo),
- poštne storitve,
- finančne storitve hranilnice ali banke,
- knjižnica (splošnoizobraževalna ali šolska),
- prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti.

Občina mora imeti najmanj 5.000 prebivalcev, zakon pa dovoljuje tudi izjeme, saj se zaradi geografskih, narodnostnih, zgodovinskih ali gospodarskih razlogov lahko ustanovi občina, ki ima manj kot 5.000 prebivalcev, vendar pa ne sme imeti manj kot 2.000 prebivalcev.

Zakon uvaja v sistem poleg mestne občine še mesto, ki ima poseben status znotraj »navadne občine«. Mesto je večje urbano naselje, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, gostoti prebivalstva, naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikuje od drugih naselij. Imeti mora najmanj 3.000 prebivalcev. V čem je status mesta, zakon ne govori.

Mestne občine

V Sloveniji imamo 11 mestnih občin. Kriteriji za oblikovanje mestnih občin so strožji. Mestna občina se lahko ustanovi na območju mesta zaradi enotnega prostorskega in urbanističnega urejanja, zadovoljevanja komunalnih potreb in planiranja razvoja. Mestna občina je gosto in strnjeno naselje ali več naselij, povezanih v enoten prostorski organizem in mestno okolico, ki jo povezuje dnevna migracija prebivalstva. Ustava glede mestne občine določa, da ta občina opravlja tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest (skrb za načrten razvoj mesta kot celote; urejanje mestnega prometa ...). Mestna občina mora imeti najmanj 20.000 prebivalcev in najmanj 15.000 delovnih mest ter mora biti geografsko, gospodarsko in kulturno središče širšega področja.

Občine s posebnim statusom

Naziv občina s posebnim statusom podeli državni zbor tistim občinam, za katere je izražen poseben interes države za ohranitev poselitve in razvoj posameznih območij. To so občine na gorskih, obmejnih, narodnostno mešanih, ekološko degradiranih in razvojno šibkih območjih.

Velike razlike v gostoti poselitve in površini občin niso slovenska posebnost, ampak jih poznajo povsod, tudi v državah z doseženo visoko ravno samostojnih lokalnih skupnosti. Za pravo lokalno skupnost so namreč bistvenega pomena odnosi med ljudmi, izhajajoči iz skupnih potreb in interesov, ne glede na velikost lokalne skupnosti (Babič, 1995, str. 79-80).

3. PREDSTAVITEV OBČINE NAKLO

3.1. KRATKA ZGODOVINA NAKLA

Naklo je zelo staro naselje, saj se v cerkvenih zapisih omenja že leta 1241. Naselbina je obstajala že v antiki, saj so na Štuclju, konglomeratnem pomolu Udinboršta, nad vasjo Pivka, našli ostanke rimske postojanke, v vasi pa žaro. V srednjem veku so bili Naklanci podložni oglejskim patriarhom, Ortenburžanom, Celjskim grofom in Habsburžanom. 1475. leta so vas razdejali Turki, 1805 pa jo je oropala Napoleonova vojska. V tej dobi je bilo Naklo gručasto kmečko naselje, nanizano okrog cerkve. V času, ko so blago tovorili s konjsko vprego, je bilo Naklo velika razkladalna postaja, postojanka furmanov. Zelo dobro je bila razvita obrt (pletilstvo, čevljarstvo, sadjarstvo). S pojavom industrije je veliko ljudi šlo na delo v Kranj. Polja so začeli spreminjati v delavsko naselje (Turistični vodnik po občini Naklo, 1999, str.1–2).

3.2. OSNOVNI PODATKI O OBČINI

Občina Naklo je mlada občina in je bila ustanovljena leta 1994 z Zakonom o ustanovitvi občin ter o določitvi novih območij.

Občina Naklo spada v gorenjsko regijo, leži v Ljubljanski kotlini na Kranjski ravnini, in sicer sredi Nakelske doline med dvema najstarejšima terasama Save in Tržiške Bistrice. Z obeh strani jo obdajata gozdni površini Dobrav in Udinboršta. Na jugu in vzhodu meji na občino Kranj, na severu na občino Tržič, na zahodu in severozahodu pa na občino Radovljica (Sliki 1 in 2 v Prilogi 1).

Ravninski predeli Strahinjskega in Kranjskega polja so nastali na prodnatih nanosih Save in Tržiške Bistrice. Na teh nanosih so nastala rjava tla, ki jih sestavljajo najbolj rodovitne prsti na tem območju. Na njih prevladujejo njive in travniki, na obrobju pa so strnjena naselja. Zakraselo območje Dobrave in Udinboršta pokrivajo gozdovi, kjer prevladujejo kakovostno slabše, kisle prsti.

Razporeditev temperatur zraka in količine padavin je sorazmerno ugodna, saj omogoča uspevanje in gojenje več vrst kultur na obdelovalnih površinah. Jeseni se pogosto pojavlja megla, spomladi pa tudi slana in pozebe.

Velik del občine Naklo sta s svojim tokom ter naplavinami izoblikovali Tržiška Bistrica in Sava. Tržiška Bistrica v precejšnjem delu teče vzporedno s prometnicami (lokalnimi in regionalnimi cestami) in se na SZ Dobrave izliva v Savo, ta pa s svojim tokom predstavlja del

meje med Nakelsko in Kranjsko občino. Na zakraselem območju Dobrav in Udinboršta so številni studenci ter grape in suhe doline, ki se napolnijo z vodo le ob velikem deževju.

Med najbolj zanimivimi naravnimi znamenitostmi v občini Naklo sta Udinboršt, ki je največji strnjeni gozd v Ljubljanski kotlini, in Dobrava, konglomeratna terasa, znana po največjem številu vrtač med vsemi Dobravami ob Savi (Razvojni program občine Naklo, 2001, str. 10–11).

Občina leži na nadmorski višini 407 m in ima skupaj 5038 prebivalcev. Področje občine obsega 28,3 km². V občino spada 13 naselij: Bistrica, Cegelnica, Gobovce, Malo Naklo, Naklo, Okroglo, Podbrezje, Polica, Spodnje Duplje, Strahinj, Zadruga, Zgornje Duplje in Žeje. Obseg in lega vasi v občini sta nazorno prikazana na spodnji sliki.

Slika 1: Obseg in lega vasi v občini Naklo



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Center občine predstavlja vas Naklo z glavnimi centralnimi funkcijami: s sedežem občine, devetletno osnovno šolo, vrtcem, industrijsko cono s podjetji in ustanovami (Merkur, Kmetijska zadruga Naklo, Veterinarski zavod ...). Ostala naselja, večinoma gručastega ali obcestnega tipa, gravitirajo k centru občine Naklo. Zaradi ugodne geografske in prometne lege je to območje privlačno za bivanje.

3.2.1. Organi in naloge občine

3.2.1.1. Organi

Organiziranost lokalne oblasti je enostavna in transparentna. V IV. poglavju Zakona o lokalni samoupravi je zapisano, da sestoji iz 3 organov: občinskega sveta, župana in nadzornega odbora.

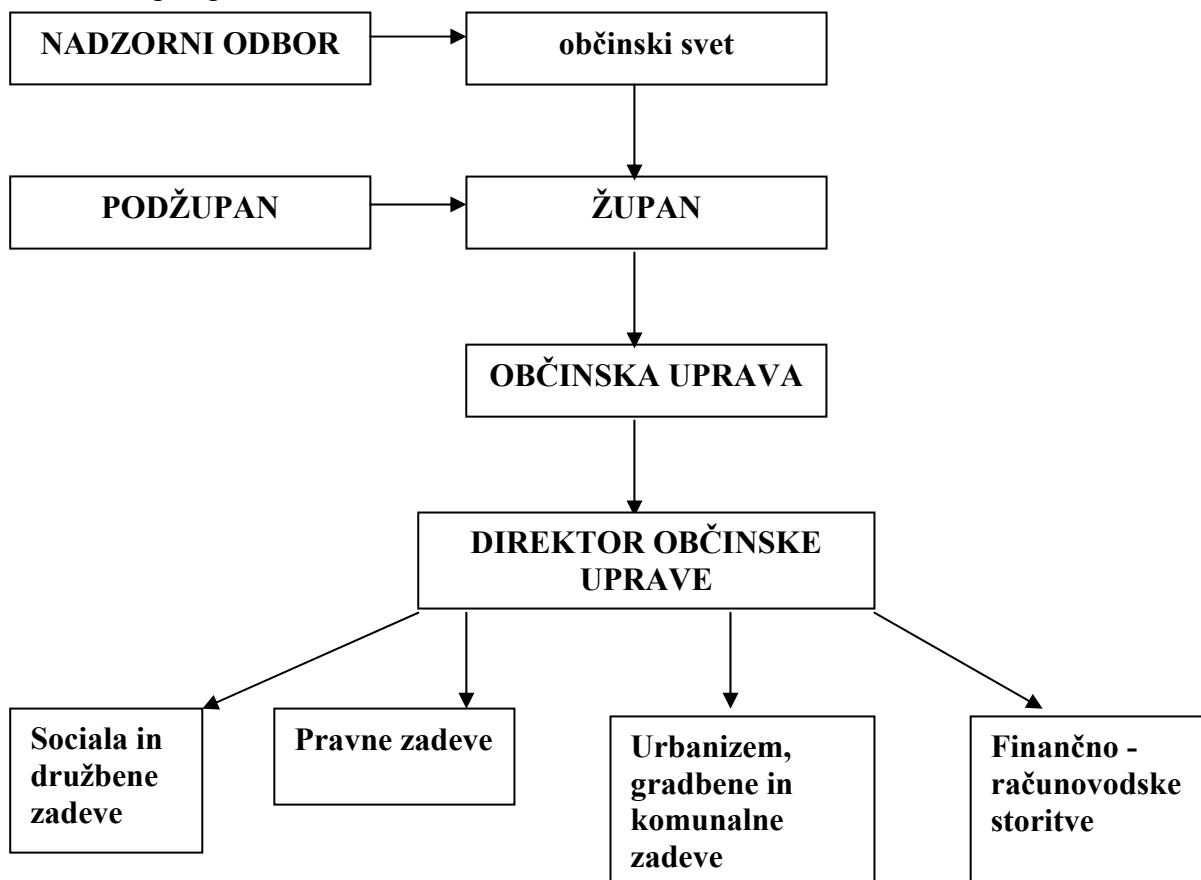
Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Ima od 7 do 45 članov, odvisno od velikosti občine. V občini Naklo je občinski svet sestavljen iz 15 članov. V okviru svojih pristojnosti sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte, prostorske in druge plane razvoja občine ter občinski proračun in zaključni račun. Občinski svet daje tudi soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino ter imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora, člane komisij in odborov občinskega sveta, predstavnike občine v sosvetu načelnika upravne enote ter člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin. Nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvrševanja odločitev občinskega sveta ter daje mnenje k imenovanju načelnikov upravnih enot. Odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, če ni z zakonom drugače določeno, in o drugih zadevah, ki jih določata zakon in statut občine. Občinski svet odloča tudi o zadevah, ki so z zakonom prenesene iz državne pristojnosti na občino, če zakon ne določa, da o teh zadevah odloča drug občinski organ.

Župan predstavlja in zastopa občino. Predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta, nima pa pravice glasovanja. Občinskemu svetu predlaga v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta. Skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine, zadrži objavo splošnega akta občine, če meni, da je neustaven ali nezakonit, in predlaga občinskemu svetu, da o njem ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje. Če občinski svet vztraja pri svoji odločitvi, se splošni akt objavi, župan pa lahko vloži pri ustavnem sodišču zahtevo za oceno njegove skladnosti z ustavo in zakonom.

Nadzorni odbor je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. V okviru svojih pristojnosti: opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine, nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev in nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev. Nadzor vsebuje ugotavljanje zakonitosti in pravilnosti poslovanja pristojnih organov, organov in organizacij porabnikov občinskega proračuna, pooblaščenih oseb z občinskimi javnimi sredstvi in občinskim javnim premoženjem ter ocenjevanje učinkovitosti in gospodarnosti porabe občinskih proračunskih sredstev. Če nadzorni odbor v okviru svoje pristojnosti ugotovi hujšo kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju občine, ki so opredeljene v poslovniku, mora o teh kršitvah v roku petnajstih dni obvestiti pristojno ministrstvo in Računsko sodišče Republike Slovenije. Delo nadzornega odbora je javno, vendar je pri svojem delu kljub temu dolžan varovati osebne podatke ter državne, uradne in poslovne skrivnosti, ki so tako opredeljene z zakonom, drugim predpisom ali z akti občinskega sveta in organizacij uporabnikov proračunskih sredstev. Poleg tega pa je dolžan spoštovati tudi dostojanstvo, dobro ime in integriteto posameznikov. Nadzorni odbor o svojih ugotovitvah, ocenah in mnenjih izdela poročilo s priporočili in predlogi. Občinski svet, župan ter organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev so dolžni obravnavati poročilo nadzornega odbora ter upoštevati njegova priporočila in predloge v skladu s svojimi pristojnostmi (Strnad Kos, 2003, str. 18, 19).

Na Sliki 2 je predstavljena organiziranost lokalne oblasti v občini Naklo.

Slika 2: Organigram občine Naklo



Vir: Interno gradivo občine Naklo.

3.2.1.2. Naloge občine

Ustava RS (1991) v 140. členu določa, da spadajo v pristojnost občine lokalne zadeve. Pojem lokalne zadeve pa opredeljujeta dva elementa:

- zadeve se tičejo samo prebivalcev občine,
- občina mora biti sposobna samostojno urejati zadeve.

Naloge občin, ki so za lokalno skupnost bistvenega pomena (konkreten obseg in sestavo nujnega financiranja seveda določi zakonodaja za posamezne dejavnosti), obsegajo štiri področja delovanja (Čok et al., 2002, str. 9):

- delo občinskih organov in občinske uprave;
- dejavnost občinskih »javnih služb« (osnovno izobraževanje, raziskovanje, kultura, šport, socialno varstvo, otroško varstvo, zdravstveno varstvo, druge dejavnosti);
- subvencioniranje in tekoči prenos v gospodarske javne službe (komunalna, stanovanjska, cestna, prostorska dejavnost, varstvo okolja, druge dejavnosti);
- požarno varstvo, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter opravljanje mrliškoogledne službe.

Pomembna naloga občine je tudi, da ima, pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja in s tem ustvarja sredstva za delovanje in razvoj občine.

Lahko pa se zgodi, da določene naloge presegajo zmogljivosti posamezne občine in se lahko opravljajo le na širšem območju, ki obsega večje število občin in predstavlja večjo zemljepisno zaokroženo celoto s povezano družbeno in gospodarsko problematiko. S tem mislim na regijo (pokrajino) kot drugo lokalno raven lokalne samouprave.

V Sloveniji se že kar nekaj let govori o oblikovanju pokrajin, vendar se vse do junija letos na tem področju ni nič konkretnega zgodilo. Junija letos pa je Državni zbor Republike Slovenije sprejel spremembo ustave, s katero je bil spremenjen 143. člen, ki se po vsebini nanaša na pokrajinsko samoupravo. S tem je bil napravljen pomemben korak v procesu vzpostavitve pokrajin v Sloveniji. Spremenjeni člen ustave bo omogočil, da bodo ustanovljene pokrajine in da se bo lahko izvedla decentralizacija oblastnih funkcij in prenos upravljanja pomembnega dela javnih zadev z državne na pokrajinsko raven, na kateri lažje in bolje zaznavajo potrebe v svojem okolju in na njih hitreje odgovorijo. Seveda pa jim mora država za te naloge zagotoviti tudi primerna sredstva. Samoupravne lokalne skupnosti na vmesni ravni med državo in občinami pa so potrebne tudi zaradi primerljivosti Slovenije z državami Evropske unije (Spletna stran Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2006).

4. FINANCIRANJE OBČINE

Organi občin potrebujejo za nemoteno opravljanje svojih nalog zadostna finančna sredstva, ki naj bi bila v ustreznem razmerju med finančnimi viri in nalogami, ki jih uresničujejo. Še posebno to velja za naloge, ki so jim bile dodeljene s strani države (Vlaj, 1998, str. 313).

Financiranje slovenskih občin opredeljuje ustava Republike Slovenije, Zakon o lokalni samoupravi, Zakon o financiranju občin, Zakon o javnih financah, Zakon o izvrševanju državnega proračuna in Zakon o računovodstvu. 142. člen slovenske ustave pravi, da se občina financira iz lastnih virov, v kolikor pa ta zaradi slabše gospodarske razvitosti ni sposobna finančno podpreti vseh nalog, ki jih opravlja, ji mora država v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili zagotoviti dodatna sredstva (Debeljak, 2004, str. 11).

Občine se financirajo iz treh virov: z lastnimi viri (imenovanimi tudi izvirni prihodki občine), s sredstvi države ter z zadolžitvijo.

Vsaka občina se trudi v večji meri sama poskrbeti za financiranje svojih dejavnosti, zato izvirni prihodki predstavljajo večino njenih prihodkov. Med izvirne vire štejemo:

- davke in druge dajatve,
- dohodke od premoženja,
- prihodke od prodaje čistega premoženja.

Druga možnost financiranja so sredstva, ki jih dobijo od države. Sem spadajo predvsem sredstva za finančno izravnavo. 24. člen Zakona o financiranju občin (v nadaljevanju ZFO) (1998) določa, da se občini, ki z lastnimi prihodki ne more zagotoviti svoje primarne porabe, zagotovijo sredstva za finančno izravnavo v državnem proračunu, in sicer v višini razlike med lastnimi prihodki in primerno porabo v občini. ZFO tudi določa, da v primeru združitve dveh ali več občin, dobi nova občina 3 % dodatnih sredstev v finančni izravnavi za obdobje treh proračunskih obdobj; če se združi več občin, velja 6 % dodatnih sredstev (Debeljak, 2004, str. 12). Poleg finančne izravnave morajo biti v proračunu države predvidena tudi dodatna sredstva, ki se namenjaajo občinam s posebnim statusom (obmejne občine ...) in manj razvitim občinam z nizkim komunalnim standardom. Ta dodatna sredstva so namenske dotacije (Turk, 2004, str. 13).

Kot zadnjo možnost, ki jo lahko uporabi občina pri financiranju, je zadolževanje. Zadolži se lahko z izdajo vrednostnih papirjev ali z najetjem posojila, seveda pa mora pri tem pridobiti soglasje Ministrstva za finance.

4.1. IZRAČUN PRIMERNE PORABE

Osnova za izračun financiranja občin je primerna poraba. To je ocenjeni obseg sredstev, s katerim občina lahko zagotovi izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. Primerno porabo določa Državni zbor Republike Slovenije ob sprejemu državnega proračuna za posamezno proračunsko obdobje v obliki povprečnega zneska celotnih razpoložljivih sredstev na prebivalca v Republiki Sloveniji (Čok et al., 2002, str. 11).

Znesek primerne porabe za posamezno občino se določi tako, da se primerna poraba na prebivalca za celo državo korigira z razmerjem površine, dolžine lokalnih cest, številom prebivalcev, mlajših od 15 let, in številom prebivalcev, starejših od 65 let, glede na prebivalstvo posamezne občine in povprečjem v državi. Pri izračunu se upoštevajo podatki, ki jih posredujejo pristojne strokovne službe na državni ravni. V izračunu primerne porabe občin za leto 2006 so ti podatki upoštevani po stanju na dan 31. 12. 2004. Spodaj predstavljam obrazec za izračun primerne porabe ter prikazujem konkreten primer izračuna primerne porabe za občino Naklo.

Obrazec za izračun primerne porabe v občini (ZFO, 1998, 20.a člen):

$$PP_i = (0,7 + 0,05 \cdot CI + 0,05 \cdot PI + 0,16 \cdot MI + 0,04 \cdot SI) \cdot ZP \cdot OI$$

Pri tem je (Bregar et al., str. 117):

PP_i - primerni obseg sredstev za financiranje lokalnih potreb v posamezni občini;

Ci - razmerje med dolžino lokalnih cest na prebivalca v posamezni občini in dolžino lokalnih cest na prebivalca v celotni državi;

Pi - razmerje med površino posamezne občine na prebivalca in površino celotne države na prebivalca;

Mi - razmerje med deležem oseb, mlajših od 15 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v državi, in sicer 1. januarja, leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto;

Si - razmerje med deležem oseb, starejših od 65 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v državi, in sicer 1. januarja, leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto;

ZP - primerna poraba na prebivalca;

Oi - število oseb s stalnim bivališčem v posamezni občini, in sicer 1. januarja, leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto po podatkih centralnega registra prebivalstva.

Obrazec PPI kaže, da je 70 % obsega sredstev za financiranje lokalnih potreb v posamezni občini odvisno od vnaprej določenega zneska primerne porabe na prebivalca in števila prebivalstva, ostalih 30 % pa je odvisno od gostote cestnega omrežja, gostote prebivalstva in starostne strukture v občini Naklo v primerjavi s Slovenijo.

4.1.1. Izračun primerne porabe v občini Naklo za leto 2006¹

$$PI = (28,3 / 5051) / 0,010105 = 0,005603 / 0,010105 = \underline{0,554478}$$

$$CI = (10 / 5051) / 0,001980 = 0,001980 / 0,006890 = \underline{0,287373}$$

$$MI = (902 / 5051) / 0,148148 = 0,178578 / 0,148148 = \underline{1,205403}$$

$$SI = (705 / 5051) / 0,154452 = 0,139576 / 0,154452 = \underline{0,903685}$$

$$\text{Izračun vsote korigiranih kriterijev} = 0,70 + 0,05 \cdot PI + 0,05 \cdot CI + 0,16 \cdot MI + 0,04 \cdot SI = 0,70 + 0,027724 + 0,014369 + 0,192864 + 0,036147 = \underline{0,971104}$$

V predlogu zakona o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2006 in 2007 je za leto 2006 predlagan znesek primerne porabe na prebivalca v višini 103.638 tolarjev, kar je 4,5 % več kot v letu 2005.

$$ZP = \underline{103.638}, Oi = \underline{5.051}$$

¹ Podatki zajemajo državljane RS v občini Naklo in tujce s prijavljenim stalnim prebivališčem v RS v občini Naklo na dan 31. 12. 2004. (Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2004). Koeficient Pi je izračunan na podlagi podatkov Geodetske uprave RS. Koeficient Ci je izračunan na podlagi podatkov Ministrstva za promet - Direkcije RS za ceste.

Površina celotne države na prebivalca je: 0,010105 km²/prebivalca.

Dolžina lokalnih cest na prebivalca v celotni državi je 0,006890 km/prebivalca.

Povprečje deležev mlajših od 15 let v državi je: 0,148148.

Povprečje deležev starejših od 65 let v državi je: 0,154452.

$$PPi = \text{vsota koregiranih kriterijev} * Oi * ZP = 0,971104 * 5.051 * 103.638 = 508.349.189 \text{ SIT}$$

(Vir: Izračun sredstev primerne porabe občin in zneskov finančne izravnave za leto 2006, 2005, 2004).

4.2. IZRAČUN SREDSTEV FINANČNE IZRAVNAVE

Osnova za izračun sredstev finančne izravnave je izračunan obseg primerne porabe. Občini, ki z lastnimi prihodki ne more zagotoviti svoje primerne porabe, izračunane na podlagi 20.a člena ZFO, se skladno s prvim odstavkom 24. člena ZFO zagotovijo sredstva v obliki finančne izravnave iz državnega proračuna. Posamezni občini, ki izpolnjuje predhodno navedene pogoje, se izračunajo pripadajoča sredstva finančne izravnave kot razlika med izračunano primerno porabo in ocenjenimi lastnimi prihodki. Iz določb ZFO je tudi razvidno, kateri prihodki lokalnih skupnosti morajo biti zajeti v njihovih proračunih in kateri prihodki se upoštevajo v oceni lastnih prihodkov za izračun finančne izravnave. Zaradi razveljavitve posameznih določb Zakona o financiranju občin z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 45/97) ni več omejitev pri pokrivanju obveznosti občinam iz naslova sredstev finančne izravnave. Pred razveljavitvijo so lahko občine dobile sredstva finančne izravnave največ v višini 100 % od ocenjenih lastnih prihodkov.

Po 25. členu ZFO obseg lastnih prihodkov za posamezno občino ugotovi ministrstvo, pristojno za finance, v sodelovanju s posamezno občino in Davčno upravo Republike Slovenije. Pri izračunu se upoštevajo stopnje davčnih in nedavčnih dajatev, ki so določene z zakonom. Če stopnje niso določene z zakonom, se upošteva povprečna stopnja v državi.

Tabela 1: Izračun pripadajočih sredstev finančne izravnave za Občino Naklo v letu 2006

- V 000 SIT

	Osebe s stalnim prebivališčem v občini Naklo	PPi	Ocena lastnih prihodkov	Razlika med PPi in lastnimi prihodki	Presežek prihodkov nad PPi	Pripadajoča finančna izravnava
Občina	1	2	3	4 = 2-3	5	6
Naklo	5.051	508.349	469.210	39.139	0	39.139

Vir: Izračun sredstev primerne porabe občin in zneskov finančne izravnave za leto 2006, 2005.

Višina finančne izravnave se iz leta v leto spreminja, vendar pri občini Naklo ne bistveno. Če primerjamo leto 2006 z letom 2005, ugotovimo, da je finančna izravnava v letu 2006 le za 433.000 SIT nižja, saj je višina finančne izravnave v letu 2005 znašala 39.572.000 SIT. V letu 2004 pa je bila precej nižja, saj je znašala 32.238.000 SIT (Izračun sredstev primerne porabe občin in zneskov finančne izravnave za leto 2006, 2005, 2004).

4.3. PREGLED ODHODKOV OBČINE NAKLO PO FUNKCIONALNIH NAMENIH

V tabeli spodaj sem prikazala porabo po posameznih namenih. Kot je razvidno iz Tabele 2 na strani 13 se največ proračunskih sredstev namenja za gospodarske dejavnosti. Najmanj sredstev pa je namenjenih za področje obrambe – civilno zaščito.

Tabela 2: Delež posameznega področja v celotnih odhodkih v občini Naklo, leto 2004 in 2005

Področje	Delež posameznega področja v celotnih odhodkih			
	LETO 2004		LETO 2005	
	Absolutni podatki (v 000 SIT)	%	Absolutni podatki (v 000 SIT)	%
Javna uprava	103.539	11,84	116.689	9,37
Obramba	1.635	0,19	919	0,07
Javni red in varnost	13.112	1,50	17.787	1,43
Gospodarske dejavnosti	141.140	16,14	547.889	44,00
Varstvo okolja	90.076	10,30	82.891	6,66
Stan. dej in prost. razvoj	72.738	8,32	120.786	9,70
Zdravstvo	187.349	21,42	87.888	7,06
Rekreacija, kultura, dej. nepr. org	22.378	2,56	84.607	6,80
Izobraževanje	215.632	24,65	150.787	12,11
Socialna varnost	27.088	3,10	34864	2,80
SKUPAJ	874.687	100,00	1.245.107	100,00

Vir: Zaključni račun občine Naklo za leto 2005.

Delež proračunskih sredstev za posamezno področje se spreminja zaradi deleža sredstev za investicije. Očitno se to kaže na področju gospodarskih dejavnosti, kjer se je delež teh sredstev v primerjavi z letom 2004 povečal kar za 27,86 odstotnih točk. Odhodki so bili višji v letu 2005 zaradi investicije v izgradnjo ceste Polica-Okroglo. V letu 2004 pa je bilo več sredstev namenjenih za zdravstvo, ko je bila glavnina stroškov za večnamenski objekt (zdravstveni dom, lekarna, knjižnica). Delno so te stroške plačevali tudi v letu 2005. Področje izobraževanja prav tako kaže večje odstopanje v letu 2004, ko so dokončali prizidek k Osnovni šoli Naklo. V občini najmanj sredstev namenijo obrambi, kjer financirajo le redno dejavnost tega področja, medtem ko investicij ni. Na področju javnega reda in varnosti občina večino sredstev nameni gasilski zvezi Naklo, ki potem sama razporeja prejeta sredstva društvom, v letu 2004 so bila nekoliko višja, ker je občina sofinancirala nakup novega gasilskega vozila. Na področju varstva okolja so odhodki namenjeni ravnanju z odpadki in odpadnimi vodami. Delež teh se je v letu 2005 nekoliko zmanjšal, in sicer za 3,64 odstotnih točk, predvsem na račun zmanjšanja intenzivnosti gradnje kanalizacijskega omrežja. V letu

2005 je zaradi sofinanciranja izgradnje športne hale pri biotehniški šoli v Strahinju večji tudi delež za rekreacijo in kulturo in sicer za 4,24 odstotnih točk.

5. PRIKAZ SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA V OBČINI

5.1. DEMOGRAFSKO OKOLJE

5.1.1. Stanje in dinamika

Število prebivalcev v občini Naklo je skozi zgodovino vseskozi naraščalo in v letu 2003 preseglo mejo 5000. Danes je tu 5038 prebivalcev, kar znaša 2,53 % celotnega prebivalstva Gorenjske. Delež moških in žensk je precej izenačen, saj je v letu 2005 na tem območju živelo 5.252 žensk in 2.513 moških (Statistični letopis Republike Slovenije, 2005).

Najbolj dinamično rast v zadnjem desetletju izkazujejo naselja Gobovce, Cegelnica, Žeje in Naklo (Tabela 2, Priloga 2). Demografsko najbolj ogroženo oz. edino ogroženo je naselje Malo Naklo, saj prebivalstvo znatno upada, in se je v zadnjih tridesetih letih zmanjšalo za 2/3. Razlog lahko iščemo predvsem v starostni strukturi tamkajšnjega prebivalstva ter nezainteresiranosti po novih gradnjah v tem delu občine.

V Tabeli 3 predstavljam verižne indekse za Naklo, Gorenjsko in Slovenijo, iz katerih lahko razberemo, da je število prebivalstva v občini Naklo v zadnjih petnajstih letih raslo hitreje kot na Gorenjskem in v Sloveniji, saj se je od leta 1991 do leta 2005 povečalo za 12,03 %, medtem ko se je na Gorenjskem povečalo za 4,15 %, v Sloveniji pa le za 1,58 %. Gibanje števila prebivalstva v občini Naklo je lepo vidno na Sliki 3, Priloga 2.

Tabela 3: Indeksi rasti prebivalstva v občini Naklo, Sloveniji in na Gorenjskem, 1991–2005

	Indeks 1999/ 1991	Indeks 2005/ 1991	Verižni indeksi					
			2001/ 2000	2001/ 2000	2002/ 2001	2003/ 2002	2004/ 2003	2005/ 2004
Občina Naklo	107,34	112,03	100,73	100,88	100,96	101,17	100,36	100,20
Gorenjska	102,98	104,15	100,00	100,12	100,39	100,21	100,19	100,22
Slovenija	101,11	101,58	100,13	100,09	100,18	100,05	100,01	100,21

Vir: Statistični letopisi Republike Slovenije 2001–2005; Interni podatki občine Naklo; Lastni izračuni po Tabeli 1, Priloga 2.

Sprememba števila prebivalstva je odvisna od naravnega gibanja prebivalstva, od smrtnosti in rodnosti prebivalstva ter od tako imenovanih mehaničnih gibanj prebivalstva, migracij, ki jih povzročajo različni dejavniki ekonomske, politične, verske in druge narave.

Občini Naklo se zaenkrat ni treba bati, da bi se število prebivalcev zmanjšalo, saj se število prebivalcev v obdobju od leta 1999 do 2004 nenehno povečuje zaradi pozitivnega vpliva naravnega prirastka in selitev. Večinoma se v občino priseljujejo ljudje iz drugih občin v Sloveniji, nekaj je tudi priselitev tujcev (Tabela 3, Priloga 2). Občina je imela v vseh preučevanih letih večjo nataliteto in manjšo mortaliteto kot Slovenija, saj je bil v vseh treh letih naravni prirastek v občini Naklo večji od dveh promilov, medtem ko je bil naravni prirastek v Sloveniji vsa ta leta negativen. Če si pogledamo leto 2003, ugotovimo, da se je v Sloveniji v tem letu na 1000 prebivalcev rodilo v povprečju 1,07 prebivalca manj, kot pa jih je umrlo, v Naklem pa se je v istem obdobju na 1000 prebivalcev rodilo v povprečju 2,20 prebivalca več, kot jih je umrlo. Iz tega lahko sklepamo, da občina nudi dobre pogoje za življenje in je naklonjena mladim družinam in priseljencem. Zaradi bližine Kranja in Ljubljane se mladi ne odseljujejo, ampak se le dnevno vozijo na delo v druge kraje.

Tabela 4: Prikaz stopnje natalitete, mortalitete in naravnega prirastka v občini Naklo in v Sloveniji, 1999, 2003, 2004 -v promilih

	Nataliteta			Mortaliteta			Naravni prirastek		
	1999	2003	2004	1999	2003	2004	1999	2003	2004
Naklo	10,77	9,58	9,94	7,87	7,39	7,16	2,90	2,20	2,78
Slovenija	8,82	8,67	8,99	9,50	9,74	9,28	-0,68	-1,07	-0,28

Vir: Statistični letopisi Republike Slovenije, 1999, 2003, 2004.

Gostota prebivalstva v občini znaša 178,02 prebivalcev na km², če to gostoto primerjamo z gorenjsko regijo, ki ji Naklo pripada in znaša 93 prebivalcev na km², ugotovimo, da gre za zelo dobro poseljeno občino.

5.1.2. Strukture prebivalstva

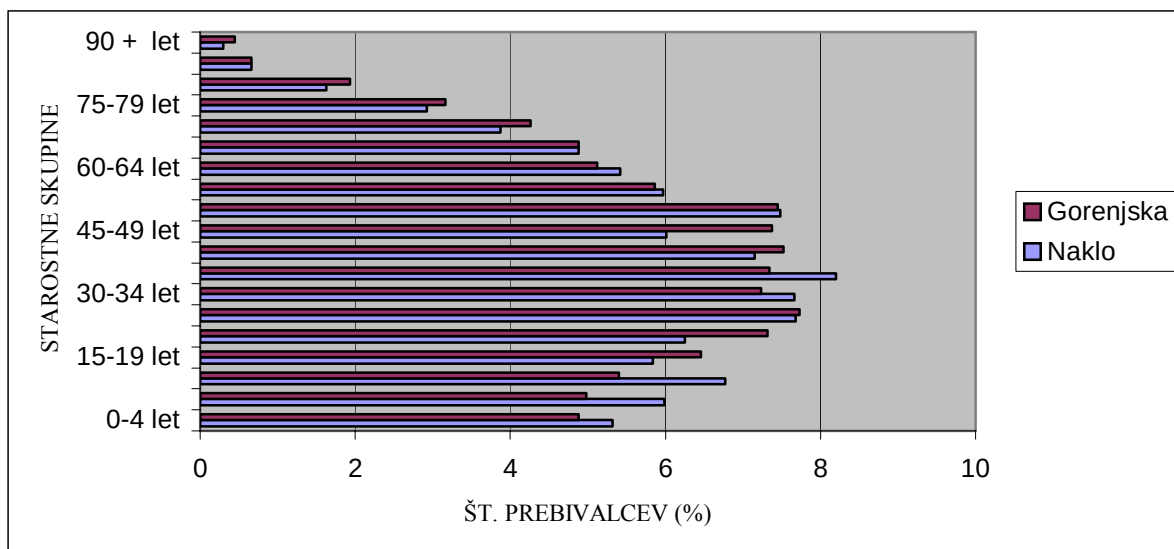
Če primerjamo starostno strukturo občine Naklo z gorenjsko regijo, ugotovimo, da ima Naklo relativno ugodno starostno strukturo, saj indeks staranja (razmerje starih nad 64 let in mladih do 14 let) znaša 78,81, kar nam pove, da je na sto mladih prebivalcev 78,81 starih. Indeks staranja za Gorenjsko znaša namreč 100,56.

Iz Tabele 4, Priloga 2 lahko razberemo, da je število moških v občini prevladujoče vse do 59. leta (izjema je edino razred 30–34 let), v višjih starostnih razredih se število moških manjša od števila žensk, kar je posledica krajše življenjske dobe moških v primerjavi z ženskami.

Iz danih podatkov lahko tudi ugotovimo, da je v občini Naklo v primerjavi z Gorenjsko precej več ljudi v starostnih skupinah od 5–9, 10–14, 30–34, 35–39 let, iz česar lahko sklepamo, da

je okolje zelo primerno za mlade družine. Največja zastopanost prebivalstva v omenjenih starostnih razredih nakazuje, da se pari zaradi spremenjenih življenjskih razmer, ki vključujejo šolanje, iskanje zaposlitve za nedoločen čas, kasneje odločajo za družino.

Slika 3: Starostne skupine prebivalstva v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2005



Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2005; Lastni izračuni po Tabeli 5, Priloga 2.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo ob popisu leta 2002 v občini 1392 družin, od tega je največ družin z dvema otrokoma, teh je kar 480 oziroma 34,48 % vseh družin, sledijo jim družine z enim otrokom 32,61 %, brez otrok je 22,63 % družin, medtem ko ima tri ali več otrok le 10,27 % vseh družin v občini.

Tabela 5: Izobrazbena struktura prebivalstva starost nad 15 let v občini Naklo leta 2002

Izobrazba	Skupaj	Brez izobr.	Nepopolna osnovna izobr.	Osnovna izobr.	Nižja in srednje poklicna izobr.	Strok. in splošna izobr.	Višja izobr.	Visoka dodipl. izobr.	Visoka podipl. izobr.
Naklo (%)	100	0,45	4,50	22,49	28,81	29,34	5,87	7,82	0,72
Gorenjska (%)	100	0,59	6,24	24,94	27,37	27,98	5,16	7,11	0,88
Slovenija (%)	100	0,68	6,26	26,08	27,19	26,87	5,05	8,69	0,98

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002, 2006.

V svetu smo danes bolj kot kadarkoli priča naraščanju izobraženosti prebivalstva. To velja za prebivalstvo kot celoto, pa tudi za tisti del prebivalstva, ki po svoji starosti spada v skupine, ki se šolajo. Naraščanje pomena izobraževanja je povezano z vse intenzivnejšim preходом od enostavnejšega k zahtevnejšemu delu. V proizvodnem procesu, v katerem je vse več

avtomatizacije in robotizacije, so potrebni vse bolj izobraženi delavci. Neizobraženi in slabo izobraženi pa so obsojeni na pogosto nezaposlenost (Malačič, 1997, str. 36).

Glede na Tabelo 5 lahko ugotovimo, da je bil na dan 31. 3. 2002 v občini Naklo manjši odstotek ljudi brez končane osnovne šole kot na Gorenjskem in v Sloveniji. V občini je ravno tako večji odstotek ljudi z nižjo in srednje poklicno ter strokovno in splošno izobrazbo kot na Gorenjskem in v Sloveniji. Vendar je v občini v primerjavi s Slovenijo malo manj visoko izobraženega kadra, saj ima v občini dodiplomsko in podiplomsko izobrazbo le 8,54 % občanov, v Sloveniji pa 10,65 % ljudi, medtem ko je odstotek na Gorenjskem nižji od obeh prej omenjenih regij, saj znaša 7,99 % ljudi z dodiplomsko in podiplomsko izobrazbo.

Pomemben kazalec razvoja občin je tudi ekonomska struktura prebivalstva, ki prebivalstvo deli na aktivno in neaktivno.

Med neaktivno prebivalstvo spadajo (Trg dela, 2006):

- osebe z lastnimi dohodki – te osebe niso aktivne, so pa ekonomsko samostojne (upokojenci, študentje, uživalci invalidnin itd.),
- vzdrževano prebivalstvo – to so osebe, ki nimajo lastnih sredstev in jih vzdržujejo starši, sorodniki in druge osebe.

Aktivno prebivalstvo predstavljajo (Trg dela, 2006):

- delovno aktivno prebivalstvo – to so zaposlene in samozaposlene osebe od 15. leta starosti do upokojitve, ki so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovane oziroma so v delovnem razmerju na območju Republike Slovenije;
- registrirane brezposelne osebe – to so osebe, ki jim zdravstveno stanje omogoča nastop dela, so prijavljene na zavodu za zaposlovanje in aktivno iščejo zaposlitev.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo novembra 2005 v občini Naklo 2209 delovno aktivnih prebivalcev, od tega je bilo 2035 zaposlenih in 174 samozaposlenih oseb (54 kmetov, ostalo so samostojni podjetniki). Le ena oseba je opravljala delo preko javnih del. Stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 6,4 %, kar uvršča občino Naklo med slovenske občine z nizko stopnjo brezposelnosti, saj je v novembru brezposelnost za Gorenjsko znašala 7,6 %, za Slovenijo pa 10,3 % (Trg dela, 2005).

Med brezposelnimi je skoraj za polovico manj moških, saj je bilo v januarju 2006 v občini Naklo 79 brezposelnih moških in 156 brezposelnih žensk. Od teh ima I. in II. stopnjo izobrazbe 28,2 % občanov, III. in IV. 26,9 % občanov, največ brezposelnih je v razredu s V. stopnjo, in sicer kar 32 %. Brezposelnost je precej nižja pri ljudeh s VI. stopnjo, ki znaša 5,8 % in pri ljudeh s VII. in VIII. Izobrazbo (7,1 %) (Mesečne informacije za januar, 2006).

5.1.3. Demografske perspektive

Analiza demografskih značilnosti občine Naklo kaže, da le-te pomenijo dobro osnovo za njen nadaljnji razvoj. Občina je dobro poseljena, privlačna za mlade družine, saj se mladi ob prenehanju šolanja povečini ne izseljujejo, temveč se vozijo na delo v okoliške kraje. Število prebivalstva se nenehno povečuje tako na račun rodnosti kot na račun priseljevanja. Brezposelnost je v občini na nizki stopnji, vendar le na račun moških. Brezposelnost žensk v občini pa je velika, in sicer kar za 50 % višja kot pri moških. To predstavlja velik problem, saj primanjkuje dejavnosti, v katerih bi se ženske lahko zaposlovale. Brezposelne so predvsem ženske, ki so izšolane za poklice, ki so v zatonu, to so predvsem šivilje, čevljarke, delavke v proizvodnji. Občina bi lahko omilila brezposelnost tako, da bi jim omogočila razna izobraževanja (tuji jeziki, informatika ...), kjer bi si ženske pridobile dodatna znanja. Občina bi lahko v sodelovanju z zavodom za zaposlovanje in s Poslovno podpornim centrom Kranj spodbujala razvoj podjetij v panogah, kjer je možnost zaposlitve žensk. Že obstoječim podjetjem bi lahko ponudila določene ugodnosti, s katerim bi vzpodbudila podjetnike, da bi zaposlovali te brezposelne osebe. Pri iskanju rešitev je treba upoštevati tudi dejstvo, da marsikatera ženska, ki je brezposelna, nima potrebe po zaposlitvi. To so predvsem ženske, katerih partnerji vodijo malo podjetje ali so samostojni podjetniki in tako poleg vodenja gospodinjstva lahko občasno pomagajo v domačem podjetju (tako imenovani pomagajoči družinski član).

5.2. INFRASTRUKTURNO OKOLJE

V letu 2005 je občina Naklo praznovala desetletje svojega obstoja. To desetletje je bilo za to območje zelo uspešno, saj so bile vse sile naravnane v razvoj, ki naj bi nadomestil vse zamujeno v preteklosti. Osnovni cilji tega obdobja so bili: zagotoviti kakovostne infrastrukturne in prostorske pogoje, ki bodo prebivalcem v občini omogočali polno življenje in zagotavljali ustrezne pogoje za razvoj podjetij ter hkrati ohranjali sloves občine z ohranjenim naravnim okoljem (Razvojni program občine Naklo 2001–2006).

Občina Naklo ima zelo ugodno prometno lego saj leži ob avtocesti Ljubljana-Kranj-Jesenice in regionalni cesti Radovljica-Kranj, v bližini pa je tudi letališče Brnik.

Občina si zelo prizadeva, da so njene ceste vzdrževane, vseskozi poskuša odpravljati razna ozka grla z odkupom zemljišč in širitvijo cest. V povprečju so zgradili ali obnovili približno 12 km cest na leto, postavili 500 novih svetil in uredili 5000 kvadratov parkirišč ob javnih objektih. Na novo so bila zgrajena tri avtobusna postajališča, sedem pa je bilo obnovljenih.

Zelo pomembni pridobitvi sta avtocestni priključek Naklo ter zgrajen most čez Bistrico, ki je po 25 letih ponovno omogočil promet z osebnimi vozili med vasema Duplje in Podbrezje. Kot eno večjih investicij lahko izpostavim izgradnjo mostu čez železniško progo pri

Exotermu. Ta je omogočila povezavo poslovne cone (Merkur, Mercator) z regionalno cesto in naprej z avtocesto preko križišča na Polici. S tem se je skrajšala pot od vasi Okroglo do Kranja, kmetom pa do Kranjskega polja. Regionalna cesta skozi Naklo pa je razbremenjena težkih in velikih tovornjakov, ki vsakodnevno pripeljejo in odpeljejo iz Merkurjevega skladišča. Za ta projekt »Industrijske ceste« se je občina prijavila na razpis za sofinanciranje iz strukturnih skladov Evropske unije in med še šestimi občinami v Sloveniji uspela. Tako je za ta približno 340 milijonov tolarjev vreden projekt iz strukturnih skladov pridobila dobrih 200 milijonov tolarjev. Novo je tudi križišče pri vstopu v Naklo, ta projekt je sofinancirala država v višini približno 150 milijonov tolarjev.

Na področju cest ima občina v letu 2006/2007 v načrtu še obnovo lokalne ceste Jurčkovo polje (Zadraga), obnovo ceste v Strahinju, izgradnjo krožnega križišča pod Poliškim klancem in izboljšanje ceste do osnovne šole. Izgradnja krožnega križišča pa ni samo v rokah Družbe za državne ceste in občine, ampak je odvisna tudi od lastnikov prizadetih zemljišč, ki imajo včasih prevelike zahteve za odprodajo svojih zemljišč (Štular, 2005, str. 1).

V občini je vzpostavljen medkrajevni avtobusni promet s Tržičem, Ljubljano ter Škofjo Loko. Vzporedno z naraščanjem osebnega prometa avtobusni prevozniki ukinjajo javne linije, ker ni ljudi, ki bi se vozili z avtobusi. Problem je v ceni avtobusne vozovnice, saj je ceneje in precej hitreje, če se v Ljubljano pelješ sam z avtom, kot če greš na avtobus. Pogosteje vozijo avtobusi v času pouka, ko gre za dodatni šolski prevoz. V preteklosti je v občini potekal tudi železniški promet, danes pa v občino pripelje samo tovorni vlak, in sicer dvakrat na teden do Merkurjevih skladišč.

Dobre telekomunikacije so osnovni predpogoj za uspešno komuniciranje podjetij s svetom pa tudi za komunikacijo znotraj občine. V občini Naklo se tega zavedajo, zato je njihova telekomunikacijska opremljenost povsem primerljiva z državami Evropske unije. Telefonski priključek ima 80 % gospodinjstev. Omogočeno je tudi vzpostavljanje ISDN in ADSL priključkov, kar pomeni sodobnejši in kakovostnejši prenos podatkov. Vse bolj pridobiva na pomenu tudi kabelska telekomunikacija, ki jo na območju občine Naklo ponuja podjetje TELE-TV. Po kablu ponuja televizijski in radijski program, kabelski internet in v bližnji prihodnosti tudi telefon. V Naklem se je polaganje kablov začelo že leta 1998, vendar se je projekt ustavil, ker se je za kabelsko televizijo prijavilo le 53 interesentov. V dogovoru z županom se je nato polaganje kablov nadaljevalo, tako da se je povsod, kjer so izvajali gradbena dela, hkrati polagal tudi kabel. Stroški so se tako bistveno zmanjšali, saj danes stane priključek 50 EUR. V začetku leta 2005 je bilo s kablom pokritih približno 60 % gospodinjstev, v letu 2006 pa se pričakuje zaključek izgradnje kabelskega sistema (Zapisnik 17. seje občinskega sveta, 2005).

Na komunalnem področju občina širi mrežo fekalne kanalizacije. Speljali so priključek preko Save v Struževem in jo tako povezali s čistilno napravo v Kranju. V celoti je zgrajeno že nekaj manj kot 20 km te kanalizacije. Njihov cilj je do leta 2010 priključiti večino objektov na

čistilno napravo v Kranju, drugje pa izgraditi lokalne čistilne naprave in v čim večji meri izgraditi kanalizacijski sistem v krajih, kjer ga še ni. S tem bo občina zagotovila zmanjšanje onesnaženosti Tržiške Bistrice, Save – Okroglo in lokalnih potokov ter zmanjšala možnosti za onesnaževanje pitne vode ter podtalnice. Poseben problem so tudi neurejene gnojnične jame na posameznih kmetijah, ki prav tako onesnažujejo vodo in podtalnico.

Celotno območje občine je pokrito z vodovodi, poleg treh že obstoječih so v lanskem letu zgradili dodatno vrtino, ki preprečuje, da bi občini v sušnih obdobjih primanjkovalo vode. Prizadevajo si čim hitreje zamenjati še preostalih 16 km azbestnih cevi. Te poskušajo menjati vzporedno z gradnjo kanalizacije in infrastrukturnih vodov, ki jih gradijo in polagajo v zemljo.

Zbiranje odpadkov poteka prek tedenskega odvoza po gospodinjstvih in podjetjih v pristojnosti Komunalnega podjetja Kranj, izgrajen je tudi sistem ločenega zbiranja odpadkov, izgrajeni so tudi nekateri ekološki otoki (Naklo), v načrtu je še izgradnja novih ekoloških otokov v Strahinju, Dupljah in Podbrezjah. Poseben problem predstavljajo divja odlagališča odpadkov, še posebej v gozdovih. Zato si občina prizadeva za sanacijo teh odlagališč s čistilnimi akcijami in vzpostavitvijo skupnega medobčinskega redarja. Občina Naklo meji tudi na medobčinsko odlagališče odpadkov v Tenetišah, ki onesnažuje okolje in bi ga bilo potrebno dolgoročno sanirati. Skupno z drugimi občinami Gorenjske si občina Naklo prizadeva za optimalno regijsko rešitev problema odpadkov.

V Naklem že od leta 1964 deluje asfaltna baza, ki je v lasti Cestnega podjetja Kranj, ki močno onesnažuje okolje predvsem v bližnjem naselju Podreber in v Naklem. Občina si že vrsto let prizadeva, da bi se asfaltna baza umaknila iz naselja. Umik te baze iz naselja predvidevajo v naslednjih desetih do dvanajstih letih, lokacija pa bo odvisna od nadaljnjih pogovorov občine in Cestnega podjetja, saj si Cestno podjetje želi, da bi ostali na območju občine Naklo. Cestno podjetje ima na območju občine Naklo tudi gramoznico, v kateri je edina deponija gradbenega materiala z uradnim dovoljenjem v okolici Kranja. To možnost edinega legalnega odlagališča gradbenih odpadkov nameravajo ponuditi v uporabo vsem upravnim enotam na območju Gorenjske.

V občini Naklo obstajajo ideje o daljinskem ogrevanju, vendar le-to ni ena izmed prioritet razvoja Nakla in je odvisno tudi od poteka izgradnje plinovoda iz smeri Kranja proti občini Naklo (Razvojni program občine Naklo 2001–2006).

Infrastruktura v občini Naklo se vse bolj prilagaja potrebam gospodarskega razvoja. S pridobitvijo avtoceste in odprtjem »industrijske ceste« so rešili pereč problem s prometom obremenjene ceste skozi Naklo. Občina pri svojem delu izkorišča ugodnosti, ki so jih občine pridobile z vstopom v Evropsko unijo, saj sodeluje in tudi uspe na razpisih, v katerih Evropska unija sofinancira določene projekte iz strukturnih skladov. Problem je predvsem časovna zamuda projektov, do katere prihaja zaradi prevelikih denarnih zahtev lastnikov

zemlje, na kateri občina želi postaviti določeno infrastrukturo. Tako so velikokrat potrebna večmesečna ali celo večletna pogajanja, velikokrat pa tudi iskanje novih rešitev. Velik problem občine so prav gotovo divja odlagališča odpadkov, zato bi morali ljudi stimulirati, da ne bi več metali smeti v naravo. Delno rešitev bi prav gotovo dosegli s čimprejšnjo postavitvijo ekoloških otokov v Dupljah, Strahinju in Podbrezjah ter večjim redarskim nadzorom kot doslej. Ljudem bi morali omogočiti prevoz večjih odpadkov (npr. s traktorji), ki ne gredo oz. ne spadajo v kontejnerje, do smetišč.

5.3. ČLOVEŠKI VIRI

V zadnjem desetletju se vse bolj uveljavlja spoznanje, da je področje, ki zadeva razvoj človeških virov, vse bolj pomembno za zagotavljanje uspešnega gospodarskega razvoja (Adamič, 2003, str. 67). Tudi v občini Naklo so si kot enega izmed ciljev zadali, da bodo zagotovili pogoje za delovanje izobraževalnih ustanov za otroke, mladino in odrasle ter vzpostavili pogoje za delovanje ustanov za starostnike ter ustanov za varovanje zdravja vseh generacij in tako omogočili kvalitetno, vsem generacijam prijazno socialno okolje.

5.3.1. Šolstvo in vzgoja

Naklanci so prvo šolo sezidali že leta 1859, leta 1903 se je razširila v dvorazrednico, leta 1938 pa v štirirazrednico. Leta 1965/66 je šola postala podružnična šola novozgrajene šole Franceta Prešerna v Kranju. V to šolo so bili prešolani učenci iz Podbrezij, Dupelj in Naklega od 4. razreda dalje. Leta 1972 je bila dograjena, v staro stavbo pa se je leta 1975 naselil vrtec.

Kmalu so Naklanci začeli razmišljati o svoji osnovni šoli in jo kasneje tudi dobili. Leto 1997 je bilo za občino Naklo zares izrednega pomena, saj so krajani zapisali nov pomemben list v zgodovini šolstva in postavili temelj, na katerem bodo gradili rodovi, ki prihajajo. V Naklem je zrasla ena najlepših osnovnih šol v Sloveniji. V letu 2004 so šolo še povečali. Ob šoli sta bila zgrajena telovadnica ter športno igrišče, ki nudita mladim možnosti za rekreacijo in izvajanje različnih športnih aktivnosti (Slika 4, Priloga 3).

Glavna šola v Naklem ima dve podružnični šoli, in sicer v Dupljah in Podbrezjah, v katerih poteka pouk do petega razreda osnovne šole. V šolskem letu 2004/2005 je šolo obiskovalo 588 učencev, od tega je bilo 277 deklet in 311 fantov (Izobraževanje, 2006).

V šoli se je leta 1999 začel uvajati devetletni program s prvim in sedmim razredom. Doslej so si pridobili veliko pozitivnih izkušenj. Učitelji so vnesli v pouk drugačne oblike in metode dela. Učence so postavili v vidnejšo in aktivnejšo vlogo, ki zahteva več samostojnosti pri delu. To pomeni, da učitelj ni več le razlagalec, ampak tudi usmerja in koordinira učenčevo delo pri doseganju novih ciljev (Saje, 2006a, str. 11).

Pri dejavnostih osnovne šole sodelujeta lokalna in državna oblast, obveznosti med njima so jasno razdeljene. Občine poskrbijo za prevoz otrok v šolo in domov, fiksne stroške (elektrika, voda, ogrevanje), stroške vzdrževanja in za nove investicije, medtem ko vlada priskrbi denar za plače učiteljev, za prehrano otrok iz revnih družin in različne izvenšolske aktivnosti.

V Naklem že od leta 1975 deluje vrtec, ki je imel v začetku le tri oddelke, kasneje se je ob povečanem povpraševanju širil, tako da trenutno delujeta dva vrtca, ki sta administrativno, organizacijsko ter pedagoško vezana na Osnovno šolo Naklo. V dnevni program je vključenih 150 otrok. V obeh vrtcih je zaposlenih 8 vzgojiteljic in 8 pomočnic vzgojiteljic. V letu 1999/2000 so odprli tudi jaslični odderek, v katerem je trenutno 14 otrok starih do dveh let. Najbolj zastopana starostna skupina v vrtcu je od 5 do 6 let (Tabela 6, Priloga 3). Ker so sedanje kapacitete vrtca premajhne, občina načrtuje gradnjo novega.

Dnevni program traja od 6 do 9 ur in je namenjen vsem otrokom, ki so vključeni v vrtec. Obsega vzgojo, izobraževanje, varstvo in prehrano otrok. Podlaga za načrtovanje dela in življenja v vrtcu je kurikulum za vrtce, ki je določen s strani države, zato občina nima pristojnosti vplivanja na vsebino obveznega dela učnega načrta, lahko pa svetuje vrtcu pri pripravljanju vsebin za dnevne dejavnosti in krožke. Glavna vodila vrtca so: dobro otrokovo počutje v vrtcu, njegova aktivnost in ustvarjalnost, odprtost vrtca družini in prijazno strokovno osebje (strokovni delavci se strokovno izpopolnjujejo ter sledijo novim trendom izobraževanja in vzgoje na predšolskem področju) (Spletna stran OŠ Naklo, 2006).

Ceno za dnevno varstvo določi občina, vsaj 20 odstotkov tega zneska potem krije občina sama, za starše z nizkimi dohodki pa prispeva še več. Starši plačujejo od 10 % do 80 % cene programov, s tem da se v primeru vključitve dveh otrok v vrtec starejšemu otroku zniža plačilo za 10 %. Cena vsebuje tri elemente: stroške dela, stroške materiala in storitev ter stroške živil za otroke. Ekonomska cena za prvo starostno obdobje, od prvega do tretjega leta, znaša 79.880 SIT, za drugo starostno obdobje, od četrtega do šestega leta, pa 62.064 SIT. Cene programov v vrtcih je treba enkrat letno uskladiti. V primeru, da je število otrok manjše od predpisanega normativa, je ustanovitelj dolžan zagotoviti sredstva v višini cene programa brez živil za razliko med dejanskim številom otrok in možnim maksimalnim številom otrok v oddelku (Zapisnik 23. seje občinskega sveta, 2006). Cene vrtcev v občini Naklo so v primerjavi s slovenskim povprečjem ugodne, saj so v Naklem v prvi starostni skupini nižje od slovenskega povprečja za 27 % (povprečna cena v Sloveniji 101.639 SIT), v drugi starostni skupini pa za 16 % (povprečna cena v Sloveniji 71.925 SIT). Ravno tako so cene v občini Naklo bolj ugodne kot cene v sosednji občini Kranj, saj so tam višje za 35,35 % (cena v Kranju 108.119 SIT) v prvi starostni skupini, v drugi starostni skupini pa za 25 % (cena v Kranju 77.550 SIT) (Cene programov v vrtcih izračunane po metodologiji, 2006).

V občini Naklo vrtec obiskuje 55,5 % otrok do šestega leta starosti. Podatek je primerljiv z občino Kranj, kjer vrtec obiskuje 56,6 % otrok do šestega leta starosti. Ostali otroci so v varstvu starih staršev ali sorodnikov (Predšolska vzgoja in izobraževanje v vrtcih, 2006).

Občina Naklo se je v letošnjem letu, natančneje 3. aprila, pridružila tistim občinam, ki imajo na svojem področju tudi srednjo šolo, saj so v vasi Strahinj zaključili gradnjo srednje biotehniške šole in velike športne hale. Šola ima 5000 kvadratnih metrov površin in vsebuje 17 sodobnih učilnic in pripadajočih kabinetov. Poslopja je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport, občina Naklo pa je bila soinvestitor, saj je k tej investiciji prispevala preko 2 ha stavbnih zemljišč in zgradila tudi komunalno opremo; to je kanalizacijo, elektrovod, cesto z avtobusno postajo in novo vodovodno omrežje. Občina Naklo je investirala tudi del športne hale, kar je 16 % celotne vrednosti tega športnega objekta.

Šolo v letošnjem letu obiskuje 558 dijakov, v programu kmetijstva se jih izobražuje 276, živilstva 162, cvetličarstva 77 in gospodinjstva 43. Med mladimi je na šoli nekaj več deklet kot fantov.

Po končanem šolanju ima večina mladih možnost za samozaposlitev na kmetijah ali v obrtni dejavnosti. Dijaki z maturo se pogosto odločajo za študij na višješolskih programih, zato si vodstvo šole in občina Naklo prizadevata, da bi se na tej šoli izvajal tudi višješolski študij, še posebej pa si želijo tehnično gimnazijo, ki bi bila koristna za veliko otrok iz občine in bližnje okolice. Poleg rednega izobraževanja za dijake poteka tudi vrsta zanimivih dejavnosti za dijake in odrasle, nudijo jim razna izobraževanja, naravoslovne tabore ... (Saje, 2006b, str. 2).

Eden od vzrokov, zakaj so v Naklem postavili tovrstno šolo, je, da pri mladih spet vzbudijo zanimanje za izobraževanja iz dejavnosti kmetijstva. V zadnjih letih se je zaradi neprivlačnosti poklica vse več mladih s kmetij odločilo za nadaljnje šolanje na srednjih, visokih ali univerzitetnih šolah nekmetijskih poklicev. Na kmetijah tako v večji meri ostajajo mladi, ki nimajo ustrezne formalne izobrazbe ali pa so celo brez izobrazbe, ter starejše generacije. Zato na kmetijah primanjkuje funkcionalnih znanj za uspešno vodenje kmečkega gospodarstva in uvajanja novih, alternativnih oblik proizvodnje in ostalih dejavnosti na kmetijah, ki prinašajo večji dobiček (Skupni razvojni program Osrednje Gorenjske 2002–2006).

Občina Naklo na področju šolstva sledi svoji viziji, saj se skrb za otroka začne že v vrtcu, katerega cene so v primerjavi s slovenskim povprečjem precej nižje. Otroci imajo zelo dobre pogoje oziroma možnosti izobraževanja, saj je občina Naklo v letu 2006 vstopila med občine, ki imajo na svojem ozemlju srednjo šolo. Prednost je prav gotovo tudi v neposredni bližini Kranja, kjer deluje več srednjih šol ter Fakulteta za organizacijske vede. Nenazadnje se lahko dijaki in študenti vozijo tudi v Ljubljano, ki je od občine oddaljena slabo uro in si tam izberejo primerno šolo. Mislim, da imajo na podlagi povedanega mladostniki dovolj pogojev za izobraževanje, treba jih je le izkoristiti. Pomanjkljivost, ki sem jo našla na tem področju, je, da v občini ni organiziranih aktivnosti za preživljanje prostega časa mladine. Vse prireditve, ki se dogajajo v občini, so namenjene predvsem starejšim (predstavitve starih običajev, veselice, proslave, razna srečanja ...), nihče pa ne pomisli, da mladi potrebujejo primerne oblike zabave. Občasno bi lahko priredili koncerte, na katerih bi nastopale skupine, ki so vseč

mladim, piknike, športne prireditve ... Poleg mladine so v občini prikrajšani za zabavo tudi majhni otroci, saj obstajajo le pri vrtcih postavljena ograjena igrišča za otroke, ki delujejo le v času vrtea in le za otroke, ki obiskujejo določen vrtec.

5.3.2. Zdravstvo in socialno varstvo

Občina s svojim delom in sredstvi posega tudi na področje zdravja. Občina Naklo si je kot cilj zastavila zagotovitev kakovostnega in prijaznega socialnega okolja za vse generacije.

Občina Naklo je na tem področju veliko naredila v letu 2004, saj je zagotovila prostore za zdravstveno ambulanto in lekarno v Naklem in tako približala zdravstvene usluge svojim občanom, ki so se prej morali voziti v Kranj. V ambulanti sta zaposleni ena zdravnica in ena zdravniška sestra. Ordinacija je v začetku delovala le dvakrat na teden, vendar so zaradi prevelikega navala kasneje dodali še en dan. Zdravstveni dom spada pod javni zavod Osnovno zdravstvo Gorenjske, ki izvaja primarno zdravstveno varstvo na območju 17 občin – soustanoviteljic, za lekarno pa je bila podeljena koncesija.

Na področju zdravstvenega varstva občina v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju plačuje prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje letno okrog 85 osebam, ki nimajo druge podlage za zavarovanje. Mesečno to stane približno 5000 tolarjev na osebo.

V občini skušajo spodbuditi pare, da bi se odločali za rojstvo otrok, s tem da jim ob rojstvu otroka namenijo enkratni denarni prispevek za pokrivanje stroškov, ki nastanejo z rojstvom otroka. Upravičenec za dodelitev sredstev je tisti od staršev ali skrbnik, pri katerem ima novorojenec prijavljeno stalno bivališče, seveda pa mora biti stalno bivališče v občini Naklo. Denarni prispevek za leto 2005 je znašal 50.000 tolarjev.

Gorenjske občine: Bled, Bohinj, Cerklje, Gorenja vas-Poljane, Jesenice, Jezersko, Kranjska Gora, Kranj, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica so pred nekaj leti realizirale skupni projekt Varna hiša Gorenjske. Soustanoviteljice so solastnice stanovanjske hiše, ki jo upravlja Društvo za pomoč ženskam in otrokom žrtvam nasilja (Skupni razvojni program osrednje Gorenjske 2002–2006).

Občina Naklo je v letu 2000 skupno s sosednjimi občinami in domom za ostarele v Kranju vzpostavila sistem socialne pomoči na domu.

Pomoč na domu je socialnovarstvena storitev, ki je namenjena upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem domačem okolju, ki pa se zaradi starosti ali hude invalidnosti ne morejo oskrbovati in negovati sami. Pomoč lahko obsega:

- gospodinjsko pomoč (priprava hrane, čiščenje, pranje, likanje, nakupovanje, kurjava in druga dela po dogovoru z upravičencem),

- pomoč pri vzdrževanju osebne higiene (pomoč pri oblačenju, slačenju, pomoč pri hranjenju in pomoč pri ohranjanju osnovnih življenjskih potreb),
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (družabništvo, preprečevanje osamljenosti, odtujenosti, strahu, predsodkov, pomoč za samopomoč, vzpostavljanje mreže z okoljem in sorodstvom ...).

Uporabnikom se s pomočjo teh storitev vsaj za določen čas nadomesti potreba po institucionalnem varstvu.

Pomoč na domu spada v pristojnost občine, kar pomeni, da občina izbere izvajalca storitve, da soglasje k ceni, na katero pa lahko pomembno vpliva preko svojih subvencij (Interno gradivo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, 2005).

Občina Naklo je za izvajalca te storitve izbrala Dom upokojencev Kranj. V letu 2005 je bilo opravljenih 2041 ur pomoči na domu, vendar se je izvajala pretežno samo po dve uri na dan od ponedeljka do sobote, izjemoma se je izvajala pomoč trikrat na dan vse dni v tednu. Izvajal se je tudi prevoz uporabnikov pomoči na domu za simbolično ceno 164 SIT na kilometer (Interno gradivo občine Naklo).

Tabela 6: Indeks rasti izvajanja pomoči na domu, leto 2004 in 2005, v občini Naklo

	2004			2005		
	Št. ur	Št. obiskov	Delež ur posamezne vrste pomoči (%)	Št. ur	Št. obiskov	Delež ur posamezne vrste pomoči (%)
Gospodinjska pomoč	353	200	19,51	297	171	14,55
Pomoč pri osebni higieni	363	363	20,07	365	358	17,88
Družabništvo	0	0	0	0	0	0
Gospodinjska pomoč in nega skupaj	1093	1011	60,42	1379	1291	67,56
Skupaj	1809	1574	100,00	2041	1820	100,00

Vir: Interno gradivo Doma upokojencev Kranj, 2005.

Število ur gospodinjske pomoči se je v letu 2005 v primerjavi z letom 2004 zmanjšalo, in sicer za 16 %, medtem ko je število ur za pomoč pri osebni higieni ostalo enako. Družabništvo se v obeh letih ni izvajalo. Opazen je velik porast števila ur pri kombinirani storitvi pomoči pri gospodinjski pomoči in negi, saj je naraslo kar za 26 %. Delež ur pomoči pri osebni higieni se je v letu 2005 zmanjšal na račun povečanega obsega ur izvajanja pomoči

na domu. Če analiziramo vrsto pomoči po spolu, ugotovimo (Tabela 7, Priloga 4) da je v občini Naklo precej več žensk (14) kot moških (5) deležnih pomoči na domu. Seveda to izhaja tudi iz tega, da je v občini več starejših žensk kot moških. Velika večina uporabnikov te storitve (78,95 %) živi samih, medtem ko jih 5,26 % živi z zakoncem, 10,53 % z otroki ter 5,26 % v tuji družini. Kar 68,42 % jih živi v lastni hiši oz. 21,05 % v lastnem stanovanju, medtem ko jih kot najemnik in podnajemnik živi le 5,26 %. Po izobrazbi so to večinoma ljudje, ki imajo končano le osnovno šolo, teh je kar 84,21 %, s poklicno izobrazbo 10,53 % ter 5,26 % s srednjo šolo. Uporabnikov, ki bi imeli višjo stopnjo izobrazbe ni (Interno gradivo Doma upokojencev Kranj, 2005), saj imajo ti v večji meri dovolj denarja, da si lahko plačajo bivanje v domu za ostarele.

Večina uporabnikov (79 %) si pomoč na domu lahko plača iz lastnih dohodkov, medtem ko morajo nekaterim priskočiti na pomoč svojci, v skrajnem primeru pa občina. Izračun za ceno storitve je oblikovan po Pravilniku o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Uradni list RS 36/02). Ekonomska cena znaša 4.596,00 SIT/uro. Cena za uporabnika je v preučevani občini 1.350 SIT/uro (v Kranju je cena 1.000 SIT, v Šenčurju pa enako kot v Naklem), torej občina krije 70,62 % ekonomske cene. Cena je nekoliko dražja ob nedeljah 1.890 SIT in ob praznikih 2.025 SIT. To dejavnost organizira občina sama in je država ne sofinancira.

Tabela 7: Vrsta plačila uporabnikov pomoči na domu v občini Naklo, leto 2005

	Ženske	Moški	Skupaj	%
V celoti sam	12	3	15	78,94
Sam in občina	1	0	1	5,26
V celoti občina	1	1	2	10,53
Sam in svojci	1	0	1	5,26
Skupaj	15	4	19	100

Vir: Interno gradivo Doma upokojencev Kranj, 2005.

Ena od pomoči, ki jo nudi občina, je tudi ta, da lahko eden od družinskih članov pomoči potrebnega človeka pusti službo in ostane doma ter skrbi za bolnega bližnjega sorodnika. Občina pa mu vsak mesec izplača plačo v višini približno 100.000 tolarjev. Takih primerov v občini Naklo ni veliko, saj sta to možnost v letu 2005 izkoristila le dva občana.

V okolju občine Naklo se je skozi leta vse bolj kazala potreba in interes po lastnem domu za ostarele prebivalce občine Naklo. Zato se je uprava usmerila v pripravo dokumentacije, predvsem izdelavo ustreznega načrta, ki bi zadovoljil želje občanov in stroke. V lanskem letu so pridobili gradbeno dovoljenje. Po načrtih naj bi v letošnjem letu opravili izbor izvajalca in pričeli z gradnjo, ki naj bi se končala v letu 2007 ali najkasneje v letu 2008.

V občini Naklo so mrliške vežice zgrajene na pokopališčih v Naklem in Podbrezjah, medtem ko jih v Dupljah ni, čeprav obstaja velika potreba po njih. Umrli krajani Dupelj zdaj ležijo v vežicah v Naklem, nato pa jih prepeljejo na pogreb v domačo vas.

Leto 2000 je bilo v občini prelomno na področju zdravstva in socialnega varstva, saj so v občini v tem letu vzpostavili sistem socialne pomoči na domu. S tem so želeli omogočiti starejšim čim daljše bivanje v domačem krogu in seveda tudi manjšo denarno obremenitev. V naslednjih letih so sledili svoji viziji in v svoje načrte vključili zdravstveni dom, lekarno, dom za ostarele ...

Pri preučevanju stanja občine sem opazila, da občina v svojih načrtih nima zasnovanega stanovanjskega programa, katerega namen je pridobivanje socialnih in neprofitnih stanovanj. Večina mladih si želi po zaključku šolanja oditi oziroma zaživeti na svoje, vendar zaradi vse dražjih cen stanovanj dalj časa ostajajo pri starših, zato mislim, da bi občina na tem področju lahko pomagala mladim, tako da bi odkupila katero od starih hiš ali pa zgradila nove večstanovanjske hiše, ki bi jih potem po nižjih cenah oddala v najem.

5.3.3. Društvena dejavnost

V občini deluje kar nekaj društev na področju kulture, športa in turizma ter zaščite in reševanja z zelo aktivnimi člani. Društvene programe spremlja odbor za družbene dejavnosti pri občinskem svetu. Sredstva si prizadevajo enakomerno porazdeliti med različne dejavnosti v občini. Med najstarejšimi in najbolj aktivnimi so prostovoljna gasilska društva: Naklo, Duplje, Podbrezje, Žeje – Bistrica, od leta 2004 so vsa štiri podjetja povezana v Gasilsko zvezo Naklo. Športnike povezujejo Športno društvo Naklo, TVD Partizan Duplje, TVD Partizan Podbrezje in Rokometni klub Vita center Naklo. Kulturne dejavnosti razvijajo Kulturno društvo Dobrava Naklo, Kulturno društvo Triglav Duplje, Kulturno društvo Tabor Podbrezje in Kulturno-turistično društvo Pod krivo jelko Duplje, v okviru katerih deluje več pevskih zborov z bogato tradicijo in dramska skupina "Eva Kuhar". Za turizem skrbita Turistično društvo Naklo, Kulturno-turistično društvo Pod krivo jelko Duplje, delno pa ga spodbuja tudi Konjeniško društvo Naklo. Ljubitelje starih vozil povezuje Moto društvo Oldtimer. Več kot 70-letno tradicijo ima Čebelarско društvo Naklo, ki spodbuja pridelavo medu in ga tudi ocenjuje. Ljubitelji psov delujejo v Kinološkem društvu Naklo. Številne podjetnike povezuje Združenje podjetnikov Naklo, ki skrbi zlasti za promocijske aktivnosti. Za humanitarno dejavnost skrbi Rdeči križ Naklo z odbori v večjih krajih občine. Povezani so tudi najstarejši prebivalci, za katere ima pester program Društvo upokojencev Naklo, najbolj dejavna pa je folklorna skupina (Saje, 2006, str. 12).

Kot lahko vidimo, v občini deluje veliko društev, glavno vodilo vseh pa je druženje in spoznavanje svojih sovaščanov. Problem je le v »priseljencih«, ki se v ta društva ne vključujejo in tako povečujejo nezainteresiranost za družbena vprašanja občine.

5.4. GOSPODARSTVO

5.4.1. Kazalci ekonomske razvitosti občine

Znotraj držav se gospodarski razvoj ne širi enakomerno po vseh občinah. To je razlog, da znotraj posamezne države vedno obstajajo bolj ali manj razvita območja. Ugotavljanje razvitosti le-teh, z namenom pospeševanja skladnega razvoja vseh območij, pa mora biti sestavni del razvojne politike države (Grobler, 2002, str.12). Kazalci razvitosti morajo biti skladni z ekonomsko teorijo in omogočena mora biti dostopnost podatkov na nivoju občine.

V analizi sem se omejila na ekonomske kazalce, kot so:

- bruto osnova za dohodnino,
- bruto in realne plače,
- dodana vrednost na zaposlenega,
- prodaja na tujem trgu.

S temi kazalci bi rada ugotovila, koliko je občina Naklo razvita v primerjavi s celotno gorenjsko regijo.

Bruto osnova za dohodnino

Bruto osnova za dohodnino na prebivalca nam prikazuje življenjsko raven določenega prebivalstva oziroma kupno moč prebivalstva. Ta kazalec zajema celotne (bruto) dohodke, ki so predmet davčne obremenitve, zmanjšane za priznane stroške, ki so nastali ob pridobivanju tega dohodka, zmanjšane za olajšave (Grobler, 2002, str. 7).

Tabela 8: Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2003

	Bruto osnova na preb. v SIT	Indeks ravni SLO = 100
Gorenjska	1.258.167	103,2
Naklo	1.311.451	107,6

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2005.

Večja kot je osnova za dohodnino na prebivalca, večja je kupna moč prebivalstva, kar pomeni tudi večjo potrošnjo, ki je znak večje gospodarske razvitosti (Plevnik, 2005, str. 26). V občini Naklo je ekonomska moč prebivalstva večja tako od regijskega povprečja, kot tudi od slovenskega povprečja. Bruto osnova se je v občini med leti 2001 in 2003 povečala za 1 %, medtem ko se je v regiji povečala ravno tako za 1 % (Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2005).

Bruto in realne plače

Plača pomeni osnovo življenjske ravni in je pomemben motivator pri povečanju produktivnosti dela. Bruto plače pomenijo izplačane prejemke zaposlenim osebam za delo v polnem delovnem času in krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa. Bruto plače ne vsebujejo nadomestil, ki ne bremenijo podjetja oziroma organizacije (Pintarič, 2003, str. 20).

Tabela 9: Povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega, nominalne plače in realne plače v podjetjih in drugih organizacijah v občini Naklo v letih 2003 in 2004

	Naklo		Gorenjska		Naklo		Gorenjska	
	Povpr. bruto plača	Indeks ravni SLO = 100	Povpr. bruto plača	Indeks ravni SLO = 100	Indeks nominalnih plač	Indeks realnih plač	Indeks nominalnih plač	Indeks realnih plač
2003	238.079	94,0	242.330	95,7				
2004	262.651	98,2	256.334	95,8	110,3	106,9	105,8	102,5

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2005.

Povprečne bruto plače v občini Naklo rastejo nekoliko počasneje kot v celotni državi, vendar se stanje vse bolj približuje povprečni ravni v državi. Če plače primerjamo z gorenjsko regijo, ugotovimo, da so se v občini bruto plače od leta 2003 do 2004 močno povečale v primerjavi s povprečjem na Gorenjskem. Iz podatkov o povprečnih mesečnih plačah lahko izračunamo indeks nominalnih plač, ki pa nam ne pokaže spremembe v realni vrednosti plač. Realne plače nam pokažejo količino dobrin, ki jo lahko kupimo z nekim dohodkom. Indeks realnih plač je razmerje med indeksom nominalnih plač in indeksom cen življenjskih potrebščin v istem obdobju.

Primerjava indeksov realnih plač nam je pokazala, da realne plače tako na Gorenjskem kot v občini Naklo rastejo hitreje kot v Sloveniji. Analiza je pokazala, da v občini Naklo rastejo najhitreje.

Dodana vrednost na zaposlenega

Dodana vrednost na zaposleno osebo nam odraža ekonomsko moč gospodarstva občine. Dodana vrednost (v osnovnih cenah) je enaka proizvodnji (v osnovnih cenah), zmanjšani za vmesno porabo (v cenah kupcev). Dodana vrednost je tudi enaka vsoti sredstev za zaposlene, plačanih drugih davkov na proizvodnjo, zmanjšanih za prejete druge subvencije za proizvodnjo, ter vsoti bruto poslovnega presežka in bruto raznovrstnega dohodka (Grobler, 2002, str 8).

Dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2003 v občini Naklo dosegla 90,46 % slovenske ravni, v letu 2004 pa jo je celo presegla, in sicer kar za 6,91 odstotkov. V letu 2004 za občino zaostaja tudi regijsko povprečje, in sicer za 11,33 odstotkov. Iz tega lahko sklepamo, da je

ekonomska moč gospodarstva občine Naklo visoka, saj večja ko je vrednost, večjo ekonomsko moč ima gospodarstvo. Vzrok temu lahko iščemo v nizki brezposelnosti, rastočih podjetjih in dobri gospodarski razvitosti.

Tabela 10: Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2003 in 2004 v občini Naklo, na Gorenjskem in v Sloveniji

	Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2003 (v 000)	Indeks dodane vrednosti (SLO=100)	Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2004 (v 000)	Indeks dodane vrednosti (SLO=100)
Naklo	5.545	90,46	7.136	106,9
Gorenjska	5.821	94,96	6.380	95,6
Slovenija	6.130	100,00	6.675	100,0

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2005.

Prodaja na tujem trgu

Mednarodna menjava je pomembna za gospodarski razvoj. Izvozna naravnost je pokazatelj mednarodne konkurenčnosti, kar naj bi posledično vplivalo na stopnjo razvitosti. Bistveno povečanje stopnje rasti izvoza zahteva hitrejše povezovanje naših podjetij s tujimi podjetji, to pa zahteva investiranje v znanja in pogoje, ki to omogočajo (Pinterič, 2003, str. 23).

Tabela 11: Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (%) v občini Naklo, na Gorenjskem in v Sloveniji, 2003-2004

	Izvozna usmerjenost	
	2003 (%)	2004 (%)
Naklo	7,4	13,2
Gorenjska	37,1	39,6
Slovenija	28,2	28,3

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2005.

Gorenjska regija kaže močno izvozno usmerjenost, saj je v letu 2004 ustvarila z izvozom skoraj 40 odstotkov prihodkov regije. Če Gorenjsko primerjamo s celotno državo, ugotovimo, da je njen delež izvoza v letu 2004 močno prekašal državno povprečje, in sicer kar za 11,4 %. Vendar pa ta, za slovenske razmere visoka izvozna usmerjenost, ne velja za občino Naklo, saj je v letu 2004 delež prihodkov od prodaje na tuje trge znašal le 13,2 odstotka. Vzrok za izvozno neusmerjenost lahko iščemo predvsem v majhnosti podjetij, ki delujejo v takih dejavnostih, kjer velik izvoz ni mogoč.

5.4.2. Podjetništvo

Podjetništvo postaja v današnjem času vse bolj cenjeno in zaželeno. Opredelimo ga kot proces ustvarjanja vrednosti, v katerem podjetnik na enem mestu zbere vsa sredstva, ki so potrebna za realizacijo poslovne priložnosti (Vahčič et al., 2000, str. 167). Je proces, v katerem podjetnik išče in kombinira proizvodne dejavnike tako, da izkoristijo donosne priložnosti ter s tem prispeva k razvoju gospodarstva in družbe (Plut, 1995, str. 173). Obsega vse dejavnosti posameznika ali podjetniške skupine, ki vodijo od prepoznane tržne potrebe, ki pomeni tržno priložnost, prek organiziranja, pridobivanja in kombiniranja vseh potrebnih virov, do uresničitve poslovne priložnosti in ustvarjanja nove vrednosti. Je proces, v katerem podjetnik ali podjetniška skupina z uporabo potrebnega časa in napora ustvari nekaj, kar ima novo, večjo vrednost, pri čemer se sreča s finančnimi, psihološkimi in socialnimi tveganji, rezultat tega pa je nagrada v denarni obliki ali kot osebno zadovoljstvo in neodvisnost (Glas, 2001, str. 67).

V Občini Naklo se zavedajo, da sta podjetniška dejavnost in ustvarjanje novih podjetij ključnega pomena za gospodarsko rast in inovativnost (Giannetti Simonov, 2004, str. 38) ter da sta odločilni determinanti razlik v gospodarski uspešnosti, ki nastajajo med posameznimi regijami. Podjetniško zavzetost občanov nam potrdijo tudi podatki, da v občini deluje preko 250 gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov.

V občini Naklo sta od 2002 do 2004 poslovali dve veliki podjetji, in sicer Merkur in Živila, konec leta 2005 pa le še eno, saj je Živila prevzelo ljubljansko podjetje Mercator. Srednjih podjetij v občini v vseh teh letih ni bilo, medtem ko se delež manjših podjetij povečuje, saj se je od leta 2002 do leta 2005 povečal za 7 %.

Tabela 12: Število gospodarskih družb v občini Naklo, 2002–2005*

	2002	2003	2004	2005
Velike	2	2	2	1
Srednje	0	0	0	0
Male	104	110	113	112
Skupaj	106	112	115	113

* Podatki so pridobljeni samo za tiste gospodarske družbe, ki so za posamezno leto oddali zaključne račune na AJPes. Če posamezni zavezanec podatkov ni predložil, njegovih podatkov ni bilo možno zajeti v obdelavo.

Vir: Interni podatki Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, 2006.

Število delovnih mest se je v letu 2005 v primerjavi z letom 2002 zmanjšalo na račun prevzema Živil, medtem ko male gospodarske družbe nudijo vse več delovnih mest. V štirih letih se je število delovnih mest povečalo kar za 135 delovnih mest, kar je 25,81 % (Tabela 11, Priloga 5).

Prihodki so se od leta 2002 do leta 2004 povišali tako pri malih kot pri velikih podjetjih. Pri velikih so se od leta 2002 do leta 2004 povečali za 9,5 %, pri malih pa za 15,5 %. V letu 2005 pa pri malih v primerjavi z letom 2002 kar za 31,7 % (rast prihodkov je očiščena inflacijskih vplivov, Tabeli 8 in 9, Priloga 5).

Tabela 13: Število gospodarskih družb po posameznih sektorjih dejavnosti v občini Naklo od leta 2002 do leta 2005 in v Sloveniji leta 2005

Sektorji dejavnosti	Naklo				Slovenija
	2002	2003	2004	2005	2005
Primarne dejavnosti	0	0	0	0	678
Sekundarne dejavnosti	32	35	37	35	12.409
Tržne storitve	70	72	73	73	32.721
Netržne storitve	5	6	5	5	2.530
Skupaj	107	112	115	113	48.338

Vir: Interni podatki Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), 2006.

Iz Tabele 13 ugotovimo, da so primarne dejavnosti, v katere sem zajela A, B, C dejavnosti po standardni klasifikaciji dejavnosti (v nadaljevanju SKD), najmanj zastopane dejavnosti na obeh preučevanih področjih. V občini Naklo ne deluje nobeno podjetje, ki bi spadalo v primarno dejavnost, medtem ko v celotni Sloveniji najdemo 1,4 % takih podjetij. Sekundarne dejavnosti (dejavnosti D, E, F po SKD) so na obeh preučevanih področjih na drugem mestu najbolj zastopanih, in sicer v občini Naklo v letu 2005 spada v to skupino 31 % vseh podjetij, medtem ko v Sloveniji 25,7 % podjetij. Največji interes je tako v občini Naklo kot v Sloveniji za tržne dejavnosti (G, H, I, J, K dejavnosti po SKD), saj v Naklem ta delež zajema kar 64,6 % vseh podjetij, v Sloveniji pa 67,7 % vseh podjetij. V netržne storitve sem zajela L, M, N, O dejavnosti po SKD, ki so pri obeh preučevanih področjih na tretjem mestu.

Gospodarske družbe sem razvrstila tudi glede na dejavnost po standardni klasifikaciji dejavnosti. V občini Naklo prevladujejo podjetja, ki se ukvarjajo s trgovino, popravilom motornih vozil in izdelkov široke porabe, sledijo jim predelovalne dejavnosti. Če te podatke primerjamo s celotno Slovenijo, ugotovimo, da se pomembnost določenih dejavnosti v preučevani občini bistveno ne razlikuje od Slovenije, saj je tu na prvem mestu ravno tako trgovina, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe, sledijo jim poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve, to pa je dejavnost, ki je v občini Naklo na tretjem mestu (Tabela 12, Priloga 5).

Poleg gospodarskih družb v občini v letu 2005 deluje tudi 163 samostojnih podjetnikov. Njihovo število se je v primerjavi z letom 2002 povečalo za 13,5 % (Tabela 13, Priloga 5). Samostojni podjetniki zaposlujejo 220 ljudi, kar je za 9,1 % več kot v letu 2002 (Tabela 16, Priloga 5). Njihovi prihodki so se od leta 2002 do leta 2005 povečali kar za 32,5 % (Tabeli 14 in 15, Priloga 5). Najbolj zastopana dejavnost pri samostojnih podjetniki je predelovalna dejavnost, za njo pa nekoliko zaostaja trgovina, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe (Tabela 17, Priloga 5). Tudi pri samostojnih podjetnikih se pomembnost določene panoge v občini bistveno ne razlikuje od Slovenije.

Kot sem že omenila, ima v občini sedež veliko trgovsko podjetje Merkur, ki predstavlja v Sloveniji med trgovci sinonim za ponudnika najkakovostnejših tehničnih izdelkov zbranih na enem mestu. Podjetje je povezano z občino, saj je sponzor za večje nakupe, kot je na primer gasilski avto. Vendar podjetniki v občini čutijo, da je to podjetje bilo in je še premalo poslovno povezano z malimi podjetji v občini. Merkur bi lahko v svoje poslovanje vključeval usluge naklanskih podjetnikov (npr. za prevoznike njihovih izdelkov bi lahko izbrali avtoprevoznika iz Nakla ...), seveda se v tem primeru pojavi problem konkurenčnosti.

Ob začetku delovanja samostojne občine Naklo je bila leta 1995 ustanovljena komisija za malo gospodarstvo. Vendar na področju malega gospodarstva ni bilo povezovalnega člana, ki bi nastopal kot zagovornik podjetnikov v dialogu z občino. Zaradi tega je nastala ideja o združevanju vseh podjetnikov v občini v enotno organizacijo z imenom Združenje podjetnikov Naklo, ki je začelo delovati leta 1996. Najpomembnejše načrtovane aktivnosti so naslednje: povezovanje vseh podjetnikov v občini, sodelovanje z občino Naklo, Gospodarsko zbornico Slovenije in Obrtno zbornico Slovenije, predstavljane podjetnikov na sejmih po Sloveniji, občasne razstave podjetništva v občini Naklo, nakup zemljišča za Poslovni center. Program je bil ambiciozno zasnovan in veliko ga je bilo ob pomoči občine tudi realiziranega.

Združenje dobro sodeluje z občino, saj je v večji meri sponzorirano z njene strani. Poleg občinskega denarja združenje pridobi nekaj sredstev s članarinami svojih članov. Problem pri vsem tem je, da je v združenju le 67 članov, tako da sredstev iz tega naslova ni ravno veliko. Tretji vir sredstev pa predstavljajo najemnine za neprometne usmerjevalne table.

Združenje nudi svojim članom razne ugodnosti: subvencionira obrestne mere pri kreditih, ki jih pri njih najemajo njihovi člani, namenja denar za subvencioniranje vajencev v deficitnih poklicih, možnost predstavitve svojega podjetja na raznih sejmih, razna izobraževanja, ki jih organizirajo v okviru gospodarske zbornice (tečaj interneta, davčna zakonodaja, standardi kakovosti ...).

Kot sem že omenila, je glavni problem združenja majhno število članstva, saj je v združenje vključenih le 27 % vseh podjetnikov v občini. To močno vpliva na doseganje ciljev, saj bi bili ob večjem članstvu ti cilji hitreje doseženi. Drugi problem, ki se pojavi je, da kar nekaj obstoječih članov tudi noče aktivno sodelovati v združenju, ne udeležujejo se izobraževanj,

sejmov ... Ta dva problema bi po mojem mnenju lahko v določeni meri rešili z bolj agresivno promocijo združenja, saj svojih potencialnih kandidatov ne obveščajo o svojem obstoju in jih ne spodbujajo k članstvu. Združenje nima lastne internetne strani in ne izdaja promocijskega materiala (Pečnik, 2006).

Veliko je še nalog, ki odpirajo nove možnosti povezovanja obrtnikov in podjetnikov, zavedajo se, da bodo želeni cilji doseženi le s skupnimi močmi in s pomočjo občine. Smisel vsega dela je druženje, ki vse udeležene povezuje v občinsko celoto.

V občini se zavedajo, da je malo gospodarstvo pomemben člen, saj nudi delovna mesta, kjer lastniki in zaposleni gradijo ekonomsko neodvisnost in razvoj, ki je temelj prihodnosti vsake občine. V občini se vsako leto odpre več delovnih mest, vendar predvsem za moško populacijo, kar močno vpliva na brezposelnost žensk v tem okolju. V občini se nahajajo predvsem mala podjetja, tako da bi bilo potrebno v občini ljudem omogočiti določene svetovanja, na katerih bi se lahko z določenim strokovnjakom pogovorili o možnostih nadaljnjega razvoja podjetja. Ker se je z vstopom Slovenije v Evropsko unijo močno povečala konkurenca, na drugi strani pa povečal trg, je izrazitega pomena medsebojno povezovanje in dopolnjevanje malih podjetij pri proizvodnji in nastopih na trgu. Občina bi morala v sodelovanju s Podjetniškim centrom Kranj obveščati podjetnike o raznih razpisih s strani Evropske unije in s strani Slovenije, saj so podjetniki o teh možnostih premalo obveščeni. Poleg obveščanja bi jim morala nuditi usposabljanje o pripravi projektov in jim omogočiti svetovanja.

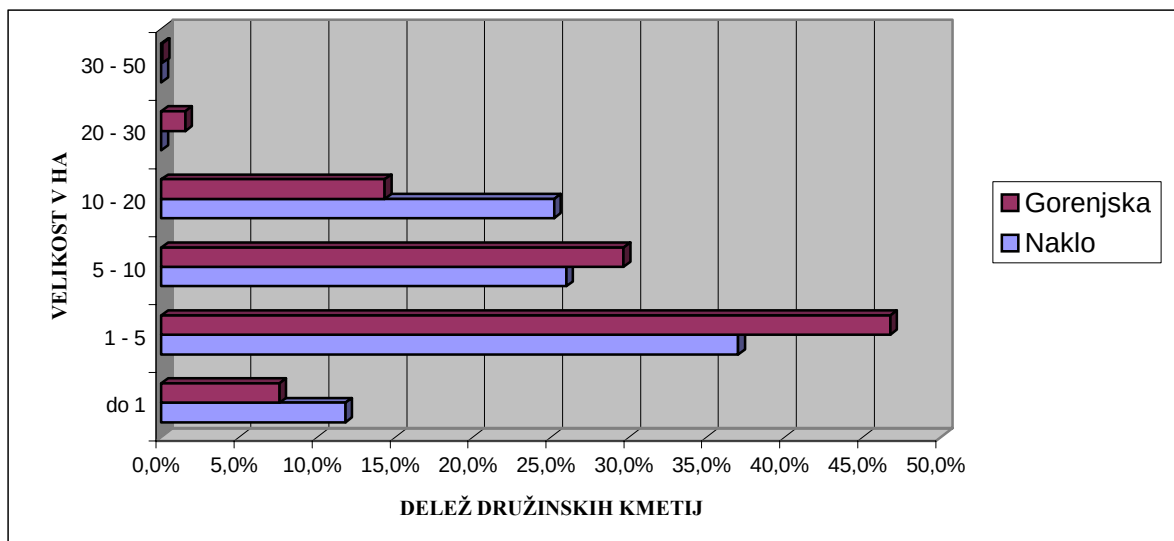
5.4.3. Kmetijstvo

Z zmanjšanjem števila kmečkega prebivalstva in poslabšanjem demografske strukture se je zmanjšala agrarna funkcija podeželskih naselij. Hkrati postaja vse bolj očitno, da kmetijstvo in gozdarstvo nista več edini dejavnosti, ki na podeželju ustvarjata dohodek, temveč dopolnilni dejavnosti zaposlitvam izven primarnih dejavnosti. Žal gre pri tem predvsem za zmanjšanje obsega agrarne dejavnosti, ne pa za njihovo kakovostno spreminjanje. Posledica tega so opuščena zemljišča in neizkoriščeni lokalni potenciali, spreminjajo pa se tudi podeželska naselja, ki postajajo ekonomsko neodvisna od bližnje okolice in pripadajočega zemljišča. V podeželskih naseljih se vse bolj širijo obrtne in proizvodne dejavnosti in turizem (Delovno gradivo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano o prestrukturiranju kmetijstva in razvoju podeželja, 2001, str. 8).

V občini Naklo se s kmetijsko dejavnostjo ukvarjajo v večji meri polkmetje, le redkim je to edini vir preživljanja. Po podatkih občine Naklo je kmetov, ki se ukvarjajo izključno s kmetijstvom in so tako tudi zavarovani 70, kar predstavlja 3,7 % (povprečje Gorenjske 5,2 %) delovno aktivnega prebivalstva. Dopolnilne dejavnosti so na kmetijah slabo razvite, izstopajo nekateri posamezni kmetje, ki že uspešno razvijajo dopolnilne dejavnosti, v glavnem pa je interesa za razvoj in obstanek na kmetiji malo (ni dohodka). Kmetije se za poslovne odločitve o prireji in pridelavi večinoma odločajo ad hoc (v trenutku), na podlagi trenutnih tržnih razmer in večinoma ni dolgoročne razvojne usmeritve na kmetijah.

V občini Naklo prevladujejo travniki in pašniki s 50 % ter njive s 46 % površine, ostalo predstavljajo sadovnjaki. Na njivah največ pridelajo krompirja (24.40 %), kar je več kot povprečje Gorenjske s 17.3 %, pšenice (4.6 %), kar je manj kot gorenjsko povprečje z 8.2 %, sledita ječmen in koruza. Razparceliranost kmetijskih zemljišč je precejšnja (Razvojni program občine Naklo 2001–2006).

Slika 3: Velikostna struktura družinskih kmetij v Naklem in na Gorenjskem leta 2000



Vir: Interni podatki občine Naklo, 2000.

Na območju občine Naklo je po zadnjih podatkih iz popisa kmetijstva v letu 2000 127 družinskih kmetij. Če si pogledamo velikostno strukturo kmetij in jo primerjamo z Gorenjsko, ugotovimo, da ima 95 ali 74,8 % vseh kmetij v občini Naklo v uporabi manj kot 10 ha kmetijskih zemljišč, kar je manj od gorenjskega povprečja, saj ta znaša 84,02 % vseh kmetij, ki imajo v uporabi manj kot 10 ha. Tako na Gorenjskem kot v občini Naklo prevladujejo majhne kmetije z 1–5 ha kmetijskih zemljišč. Te v občini Naklo predstavljajo 16,2 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in 37 % vseh družinskih kmetij v občini (Tabela 18, Priloga 6). Sledi 33 kmetij s od 5–10 ha površin kmetijskih zemljišč v uporabi (kar predstavlja 28,2 % površine in 26 % vseh družinskih kmetij v občini). 32 kmetij (25,2 %) ima v uporabi od 10 do 20 ha kmetijskih zemljišč, ostalo so najmanjše kmetije s površino do 1 ha. Kmetij, ki bi imele v lasti več kot 20 ha površin, v občini Naklo ni, tudi drugje na Gorenjskem so v manjšini, saj odstotek teh znaša le 1,64 % (Razvojni program občine Naklo 2001–2006).

Večina kmetij se ukvarja z živinorejo oz. govedorejo, kar dokazujejo tudi podatki iz zadnjega popisa kmetijstva leta 2000, vse ostale živali na kmetijah so v večini namenjene za samooskrbo. Nekateri kmetje, predvsem v Podbrezjah, se ukvarjajo tudi s sadjarstvom. Na nekaterih kmetijskih zemljiščih je ohranjeno tudi sadno drevje starih sort (Razvojni program občine Naklo 2001–2006).

Gozd pokriva precejšen del območja občine – celotno območje Udinboršta in Dobrav. Gozdovi so v lasti kmetov in polkmetov, ki jim gozd pomeni stalni dopolnilni vir za lastno porabo (les za kurjavo, občasno za gradbeni les). Vendar se interes za gospodarjenje z gozdom s strani lastnikov zaradi nizkih cen lesa zmanjšuje. Precej lastnikov ni ustrezno usposobljenih za delo v gozdu (novi lastniki-denacionalizacija), obenem pa je predelava lesa slabo razvita (Skupni razvojni program osrednje Gorenjske 2002–2006).

Občina Naklo s svojimi programi sofinanciranja in vzpodbujanja kmetijske dejavnosti teži k zagotovitvi dodatnih dohodkov na kmetijah in izboljšanju konkurenčnega položaja kmetijstva, saj želi prispevati k ohranjanju tipične podeželske krajine s svojimi navadami in običaji.

5.4.3.1. Institucije in podjetja s področja kmetijstva v občini

Kot sem že omenila, je s tretjim aprilom 2006 v Strahinju začela delovati srednja biotehniška šola, ki dijakom, kmetom in ostalim zainteresiranim nudi možnost praktičnega izobraževanja s področja kmetijskih ved. Poleg šole je v načrtu, da bi v tej stavbi začel delovati Regionalni center za razvoj podeželja. V ta namen so že podpisali pismo o nameri, tako Regionalna razvojna agencija BSC Kranj, vodstvo srednje biotehniške šole in občina Naklo. V industrijski coni v Naklem je sedež Veterinarsko – živinorejskega zavoda, v Naklem deluje kmetijska zadruga, ki skrbi za odkup pridelkov kmetov – lastnikov zadruga in ostalih kmetijskih pridelovalcev in Kmetijsko svetovalna služba – izpostava Naklo.

Vse našteje institucije in podjetja so temelj za ohranitev in razvoj kmetijstva v občini, institucije z regijskim pomenom pa tudi za ohranitev kmetijstva v regiji.

Stanje kmetijstva v občini Naklo je trenutno na zelo slabi ravni, saj je le redkim ljudem edini vir preživljanja. Ker tradicionalne kmetijske panoge v občini ne dajejo dovolj dohodka, se morajo kmetje usmeriti predvsem v različne dopolnilne dejavnosti, kot je na primer predelava mleka, predelava sadja, pridelava in predelava zelišč, peka kruha, potic, peciva na tradicionalen način v krušni peči, čebelarji, turizem na kmetiji ... Ena izmed možnih smernic razvoja kmetijstva je tudi razvoj biološkega kmetovanja, ki pa je namenjen tistim kmetom, ki so pripravljeni pridelovati pridelke pod strogim nadzorom institucij, ki podeljujejo certifikate za ekološko pridelano hrano. Pri tem ima ključno vlogo tudi država, ki mora vzpodbujati takšno pridelavo in pri ljudeh vzpodbuditi zavest, da je zdravje prvo in da se za bolj zdravo hrano splača nameniti tudi malo več denarja.

5.4.4. Turizem

Če primerjamo današnje stanje turizma v občini, s stanjem pred dvema desetletjema, ugotovimo, da je bil turizem v Naklem v preteklosti na nekoliko višji ravni. Veliko domačinov je oddajalo sobe in apartmaje, turisti, ki so se tu ustavljali na poti iz severne in srednje Evrope proti jugu, so tu prespali, se spočili in dobro najedli, si kaj ogledali in odšli naprej. Gorenjska avtocesta, ki je za druga področja še kako koristna, je Naklemu z enim

zamahom odvezla večino gostov, sobe so oddajali le še redki posamezniki, promet v gostinskih lokalih se je začasno zelo zmanjšal. Turizem je nato več let miroval, zanj ni bilo posebnega interesa.

Tako je bilo vse do avgusta 2005, ko je začel delovati turistično-informativni center Naklo ali krajše TIC. Ustanovljen je bil z namenom, da bi v njem turisti pridobili informacije o kraju, občini, znamenitostih, gostinskih lokalih, nastanitvenih zmogljivostih ter kar je najpomembnejše, da bi njegovi člani prišli na dan z novimi idejami, kako pridobiti čim več turistov in jim seveda tudi čim več nuditi. Ker se zavedajo, da več glav več ve, se povezujejo s Centrom za razvoj podeželja, Združenjem podjetnikov Naklo, osnovno in srednjo biotehniško šolo, s Turističnim društvom Naklo, z društvom Pod krivo jelko ...

Velik problem v občini predstavlja majhna ponudba prenočitvenih zmogljivosti, saj so v občini le štirje sobodajalci in en ponudnik apartmajev. Vseh pet skupaj lahko ponudi približno 60 ležišč. Poleg teh nudijo še približno 60 ležišč v gostišču Marinšek, ki je od vseh tudi najbolj obiskano, poleg tega je tudi edino, kjer nudijo gostom polni penzion. V poletnem času je možna nastanitev tudi v kampu ob turistični kmetiji Trnovec (Slika 5 in 6, Priloga 7), ki sprejme približno 60 prikolic. Vsa ta prenočišča so srednje kakovosti, tako da sob za visoko zahtevne goste ni. V prihodnosti načrtujejo povečanje nastanitvenih zmogljivosti kar za 50 %, saj pričakujejo, da se bo z novim izvozom z avtoceste (Jurčkovo polje) povečalo tudi število gostov.

95 % gostov, ki prenočujejo v teh turističnih kapacitetah, je žal prehodnega značaja, kar pomeni, da ostanejo le za en dan, nato nadaljujejo svojo pot. Večinoma so to nemško govoreči gostje ter Nizozemci, v zadnjem času pa beležijo porast tudi gostov z vzhoda, predvsem Čehov in Rusov. Domačih gostov je zelo malo, predvsem so to sezonski delavci, ki so zaposleni pri naklanskih podjetnikih. Seveda pa je prav gotovo kar nekaj enodnevnih obiskovalcev, ki jih uradna statistika ne beleži; mednje sodijo predvsem dnevni rekreativci – igralci tenisa, kolesarji, ribiči, ljubitelji konj.

Uspeh turizma je odvisen predvsem od samega okolja. V izrazito turističnih krajih z določenimi naravnimi ali umetnimi posebnostmi je trženje lažje, drugod pa se je potrebno nasloniti na druge vire in poiskati nove možnosti. Občina Naklo spada v drugo skupino, saj ne izstopa s kakšno posebej poznano posebnostjo, kljub temu pa naključnemu gostu lahko ponudi marsikaj, saj ima občina bogato naravno in kulturno dediščino ter pestro naravo, ohranjeni so ljudski običaji, šege in navade. Ena od prednosti je predvsem ta, da se občina nahaja blizu zelo znanih turističnih krajev, kot so Bled, Krvavec ..., ravno tako ni daleč do slovenskega glavnega mesta Ljubljane in morja. Občini se zato splača izkoristiti ugodno lego in ustvariti nekakšno nastanitveno bazo, iz katere bi se turisti lahko podali na različne konce Slovenije.

V občini se možnosti za razvoj turizma izkoriščajo samo v manjšem obsegu, zato so osnovali načrt razvoja in trženja turistične ponudbe. Idej imajo veliko, zato se bodo prizadevali, da bo vsaj nekaj teh idej tudi uresničenih (Mohorič, 2006):

- Ureditev platoja nasproti TIC-a, v urejeno asfaltirano parkirišče za avtomobile. S tem bi Naklo prišlo na evropske zemljevide, kar bi na dolgi rok močno povečalo prihod turistov. Gostom bi nudili vse storitve, kot so servis, elektriko, informacije.
- Povečanje nastanitvenih zmogljivosti z vključevanjem vasi in kmetij v turistično ponudbo. Tu bi bilo smiselno izkoristiti že obstoječe objekte, saj je v občini kar nekaj neizkoriščenih nastanitvenih kapacitet (kmetije, prazne stanovanjske hiše). Lastnikom bi bilo potrebno predstaviti možnosti za oddajanje le-teh.
- Organiziranje tečajev za lokalne turistične vodnike. Na tečaju bi pridobili znanje o geografskih značilnostih kraja, znamenitostih, športnih objektih Licenco naj bi pridobilo od 10 do 15 ljudi. Na tečajih bi pripravili tudi zanimive programe za poldnevne, enodnevne in večdnevne izlete po občini in njeni okolici, ki jih bi vodili ti lokalni vodniki. Gostje bi si lahko ogledali razne kulturne spomenike (znamenito Taborsko cerkev z ohranjenim srednjeveškim obzidjem (Slika 7, Priloga 7), graščino Mavser z urejenim muzejskim kotičkom in galerijo (Slika 8 in 9, Priloga 7), Prekovo hišo, ki je najstarejša hiša v občini (Slika 10, Priloga 7), staro kovačijo, mlin (Slika 11 in 12, Priloga 7)) in naravne spomenike (ohranjen gozd "Udinboršt", ki je zaščiten kot krajinski park, kraške jame (najbolj znana je 800 m dolga Arneševa zijalka), Cigansko jamo, ribnik ob Tržiški Bistrici (Slika 13, Priloga 7)).
- Razvoj ekoturizma. V občini imajo že razvit ekološki tržni center, vendar zanj razen občanov ne ve veliko ljudi. Zato bi enkrat na mesec organizirali tržni oz. semanji dan, ki bi v ta center pripeljal čim večje število ljudi izven občine. Na ta dan bi se lahko ljudje pripeljali do Naklega s starinskim vlakom, poleg tega bi lahko okusili še kaj drugega, možnosti je veliko, kot npr. kočijaži, folklor, kinološka dejavnost.
- Promoviranje športnega turizma (tenis, ribolov, golf, jahanje, kolesarjenje, trim steze).
- Razvoj spletne strani za turizem, saj internet v turizmu postaja vse večja nuja, saj omogoča učinkovitejšo komunikacijo med kupci in ponudniki turističnih storitev. Kupci se bodo lahko preko spleta informirali o konkurenčnih ponudbah in naročali turistične storitve.

Za uspeh turizma v občini bodo potrebni vsesplošni interes, povezanost med turističnimi ponudniki in pripravljenost za skupne akcije, skupno promocijo in skupne programe. Potrebna bo velika mera iznajdljivosti in aktivnosti na vseh področjih družabnega življenja. Predvidevam, da turizem v prihodnjih letih ne bo dejavnost, od katere bi bilo veliko prihodkov, smiselno pa ga je uporabiti kot dopolnilno dejavnost v okviru gospodarstva.

6. SWOT ANALIZA

S SWOT analizo bom najprej ocenila prednosti in slabosti, nato pa poskušala oceniti še možnosti in nevarnosti, ki se v občini Naklo kažejo v prihodnosti.

6.1. PREDNOSTI

Glavne prednosti občine Naklo:

- Lega občine s čudovitim pogledom na okoliške hribe, bližino državne meje in večjih centrov ter z dostopom do avtoceste in do letališča Brnik daje občini veliko prednost pred drugimi, saj je pretok skozi občino dnevno zelo velik. To je zelo ugodno za turizem, saj se na račun tega marsikdo tu ustavi, prenoči in kaj poje. Dobre logistične povezave so prav gotovo ugodne tudi za gospodarstvo, saj je v občini kar nekaj prevoznikov in podjetij, ki jim blago dostavljajo. Ugodno lego izkoriščajo tudi občani, saj si lahko iščejo zaposlitev po vsej Gorenjski.
- Razvitost podjetniške kulture se odraža v delovanju precejšnjega števila dobrih podjetij v občini. To so predvsem majhna podjetja in samostojni podjetniki, ki imajo interes za vlaganje v razširitev dejavnosti v domačem kraju, zato se v občini vse bolj povečuje obseg površin za širitev podjetniške dejavnosti (obratno-poslovna cona).
- Razvitost tradicije društvene dejavnosti, ki ima predvsem vlogo združevanja ljudi.
- Sedež institucij in podjetij s področja kmetijstva, ki so dober temelj za ohranitev in razvoj kmetijstva, ki pa je v zadnjem času nazadovalo.
- Zagotovljeni so vsi pogoji za šolanje otrok, saj v občini delujeta dobra osnovna šola in v letu 2006 ustanovljena srednja biotehniška šola, poleg tega pa se lahko otroci šolajo tudi v Kranju in nenazadnje tudi v Ljubljani.
- Občani imajo dostop do zdravstvenih storitev v svoji občini.
- Mladi se po zaključku študija ne odseljujejo, ampak ostajajo in si v občini Naklo ustvarjajo družine, saj je občina naklonjena mladim družinam.

6.2. SLABOSTI

Slabosti občine Naklo:

- Visoka brezposelnost žensk.
- Nezainteresiranost za vlaganje v razvoj kmetij ("ni dohodka" in idej) in dopolnilne dejavnosti.
- Malo močnih gospodarskih subjektov s tehnološko inovativnimi programi, kar posledično pomeni tudi malo možnosti za dokazovanje mladih kadrov.
- Ni sodelovanja velikega podjetja (Merkur) z malimi podjetji in samostojnimi podjetniki iz občine.
- Ozke interesne skupine in nepovezanost ter nezainteresiranost ljudi, predvsem tako imenovanih "priseljencev" za sodelovanje in vključevanje v aktivnosti v občini.

- Onesnaževanje okolja je veliko, saj v občini deluje asfaltna baza, ki je velik onesnaževalec. Na meji občine deluje regijsko smetišče (Tenetiše), poleg tega je problem tudi v ljudeh, ki kljub opozorilom smeti še vedno odlagajo v gozdu.
- Propadanje nekaterih objektov dediščine zaradi problema lastništva in zainteresiranosti lastnikov za obnovo.
- Večmesečna ali celo letna zamuda pri projektih zaradi previsokih denarnih zahtev lastnikov zemlje za zemljišča, ki bi jih občina rada odkupila in na njih postavila določeno infrastrukturo.
- Ni zasnovanega stanovanjskega programa, ki bi marsikateri mladi družini rešil stanovanjski problem.
- Ni povezanosti med turističnimi ponudniki in ni pripravljenosti za skupne akcije, skupno promocijo in skupne programe.
- Ni igrišč za otroke in aktivnosti za mladino.

6.3. PRILOŽNOSTI

Glavne priložnosti občine Naklo:

- Razvoj tehnološko inovativnih podjetij in medsebojno povezovanje.
- Vključitev intelektualnega jedra prebivalcev v pripravo in izvedbo projektov občine.
- Povezovanje v širše projekte z drugimi občinami in v prekomejne projekte.
- Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.
- Razvoj biološkega kmetovanja.
- Vzpodbijanje podjetništva z mehкими oblikami (finančna podpora podjetnikom začetnikom in podjetnikom s strani občine) ter spodbujanje podjetnikov k dejavnostim, ki ne onesnažujejo okolja (trendi v EU).
- Razvoj malih podjetij v srednje velike s pomočjo strokovnjakov.
- Povečati dotok turistov z realizacijo ideje o ureditvi parkirišča za avtomobile.
- Razvoj ekoturizma.
- Postavitev doma za ostarele.

6.4. NEVARNOSTI

Nevarnosti občine Naklo:

- V občini lahko pride do dolgoročne krize v kmetijstvu, saj so lastniki kmetij predvsem starejši ali neizobraženi ljudje, ki se niso pripravljene usmeriti v specializacijo.
- Velika razparceliranost zemljišč in majhnost kmetij.
- Nevarnost onesnaževanja in premajhna ekološka zavest občanov.
- Razvoj in močan vpliv Ljubljane jemlje funkcije središčem na njenem vplivnem območju, zato območja v radiju 50 km postajajo njena spalna naselja, kar pa je možno zaustaviti le z razvojem kakovostnih delovnih mest v njenem zaledju.

7. SKLEP

Občina Naklo je občina, ki ima zaradi ugodne lege in predvsem bližine mesta Kranja ter industrijske cone, kjer imajo sedež uspešna podjetja z dolgoletno tradicijo obrtništva in podjetništva, veliko prednost pred ostalimi podeželskimi občinami. Z direktnim dostopom do avtoceste se bo občini in podjetjem v njej odprla še ena možnost oziroma prednost, ki je drugi kraji nimajo.

Območje velja za demografsko dobro razvito, saj število prebivalcev iz leta v leto narašča, prevladujejo ljudje, ki so v najbolj delovno aktivni dobi (30–39 let). Stopnja izobrazbe je zadovoljiva, saj je zelo malo ljudi, ki ne bi imeli niti osnovnošolske izobrazbe. Skrb vzbujajoča je predvsem visoka stopnja brezposelnosti ženskega spola, ki je kar za polovico višja kot pri moškem spolu.

Ker ni pričakovati večjega dodatnega zaposlovanja v največjem podjetju v občini (Merkur), je nujno potrebno spodbujanje podjetniškega duha. Za doseganje podjetniškega duha so potrebne aktivnosti izobraževanja, informiranja, delovanje institucij civilne družbe. Vendar sam podjetniški duh ni dovolj, zainteresiranemu prebivalstvu je potrebno zagotoviti tudi svetovanje, infrastrukturne pogoje in finančna sredstva.

Analiza kazalnikov za občino Naklo je pokazala, da je občina dobro razvita, saj sta tako bruto osnova na dohodnino kot dodana vrednost na zaposlenega višji od slovenskega in regijskega povprečja. Iz tega izvemo, da ima občina relativno nizko brezposelnost, veliko kupno moč ter dobro gospodarsko razvitost. Vendar je v občini zaslediti slabo izvozno usmerjenost, kar je treba pripisati temu, da podjetja v večji meri delujejo v panogah, kjer izvoz ni mogoč.

V Naklem se zavedajo sprememb, ki jih prinaša sodobno življenje, in jim skupaj s svojimi prebivalci skušajo slediti ter svojim prebivalcem in obiskovalcem vseh starosti omogočiti prijetno bivanje v občini. Zavedajo se tudi pomembnosti podpore občanov za najpomembnejše razvojne usmeritve in nujnosti vzpostavljanja in ohranjanja družabnih ter kulturnih stikov za prebivalce.

Kljub temu da se kmetijstvu v zadnjem času namenja precejšnja sredstva, je to dejavnost, ki se opušča, saj se z njo preživlja le malo prebivalcev. Večina kmetov je zaposlenih, kmetujejo pa le v svojem prostem času. Vendar v občini še obstaja možnost za razvoj kmetijstva, ki pa bo po vsej verjetnosti šla v smer dopolnilnih dejavnosti in močne specializacije.

Določen potencial razvoja občina Naklo vidi v turizmu, ki pa je zaenkrat še v povojih. Ker preučevana občina nima posebnih turističnih znamenitostih, ima pa ugodno lego, lahko

postane nastanitvena baza oziroma dobro izhodišče za razne druge turistične destinacije (Bled, Bohinj, Krvavec ...) izven občine.

Po podatkih, ki sem jih zbrala in predstavila v svojem diplomskem delu, lahko z gotovostjo zatrdim, da je podjetništvo najbolj perspektivna panoga v občini Naklo, ki se bo ob sodelovanju podjetnikov, občine, drugih institucij s tega področja (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije ...) ter ob ugodni podjetniški klimi v prihodnosti še hitreje in uspešneje razvijala. Med najšibkejšo panogo bi uvrstila kmetijstvo, saj se interes občanov kljub pomoči države in občine neprestano zmanjšuje.

LITERATURA

1. Adamič Margita: Strategija razvoja občine Semič. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 89 str.
2. Babič Marjan: Lokalne javne finance. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1995. 113 str.
3. Bregar Lea et al.: Subnational Data Requirements for Fiscal Decentralization. Washington : The World Bank, 2003. 160 str.
4. Brezovnik Boštjan: O nekaterih ustavnih načelih in lokalni samoupravi. Lex Localis, Maribor, 2004. str. 81-91.
5. Čok Mitja et al.: Javne finance v Sloveniji. 5 dopolnjena izd. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 97 str.
6. Debeljak Boštjan: Primerjava proračunov občine Sodražica in občine Velike lašče. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 46 str.
7. Giannetti Mariassunta, Simonov Andrei: On the Determinants of Entrepreneurial Activity; Individual Characteristics, Economic Environment, and Social Norms. Social Science Research Network, 2004. 38 str.
8. Glas Miroslav: Podjetništvo: Izziv za spremembe. Ljubljana : Center za razvoj podjetništva, 2001. 67 str.
9. Grafenauer Božo: Lokalna samouprava na Slovenskem. Maribor : Pravna fakulteta, 2000. 496 str.
10. Grobler Polona: Proučevanje družbeno-ekonomske razvitosti slovenskih občin s pomočjo multivariantne analize. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 48 str.
11. Malačič Janez: Demografija. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1996. 370 str.
12. Pinterič Mojca: Demografski in ekonomski razvoj v občini Črnomelj. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 33 str.
13. Plut Helena, Plut Tadeja: Podjetnik in podjetništvo. Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 1995. 173 str.
14. Saje Stojan: Številna društva. Nakelski glas, Naklo, 2006. str. 12.
15. Saje Stojan: Sodoben pouk v novi šolski zgradbi. Nakelski glas, Naklo, 2006a. str. 11.
16. Saje Stojan: Večji vpis dijakov s podeželja. Nakelski glas, Naklo, 2006b. str. 2.
17. Strnad Kos Margerita: Problematika financiranja občin v Sloveniji. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 162 str.
18. Šmidovnik Janez: Lokalna samouprava. Ljubljana : Cankarjeva založba, 1995. 274 str.
19. Štular Janez: Drugo desetletje občine Naklo. Glas občine Naklo, Naklo, 2005. 42. str. 1.
20. Tomšič Rok: Izdelava in izvrševanje proračuna v lokalni skupnosti. Specialistično delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 79 str.
21. Turk Uroš: Primerjalna analiza financiranj lokalne samouprave Slovenije in nekaterih evropskih držav. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 37 str.
22. Vahčič Aleš et al.: Osnove podjetništva: priročnik za vaje. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 167 str.

23. Vlaj Stane: Lokalna samouprava: občine in pokrajine. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 1998. 456 str.

VIRI

1. Cene programov v vrtcih izračunane po metodologiji.
[URL: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/Vrtci/xls/vrtci_cene_2006.xls], 01. 07. 2006.
2. Delovno gradivo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano o prestrukturiranju kmetijstva in razvoju podeželja. Ljubljana, 2001. 45 str.
3. Indeksi cen življenjskih potrebščin.
[URL: <http://e-uprava.gov.si/ispo/indeksi/nabor.ispo?pregled.tip=tip4>], 31. 08. 2006.
4. Interni podatki Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, 2006.
5. Interno gradivo Doma upokojencev Kranj, 2005.
6. Interno gradivo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, 2005.
7. Interno gradivo občine Naklo.
8. Izobraževanje. Statistične informacije. 9, Ljubljana, 2006.
9. Izračun primerne porabe občin in zneskov finančne izravnave za leto 2006, 2005, 2004.
[URL: http://www.sigov.si/mf/slov/fin_loksk/izracuni/izracuni_06.htm], 12. 02. 2006.
10. Mesečne informacije za januar 2006. Kranj: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2006.
11. Mohorič Jože: Intervju s predsednikom komisije za turizem in vodjem TIC, 10. 05. 2006.
12. Pečar Janja: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah. Ljubljana : Agencija Republike Slovenije za regionalni razvoj, 2005. 199 str.
13. Pečnik Miro: Intervju s predsednikom Združenja podjetnikov Naklo, 26. 06. 2006.
14. Popis kmetijskih gospodarstev, Slovenija 2000. Statistični urad Republike Slovenije.
[URL: <http://www.stat.si/pxweb/Database/Kmetijstvo/Kmetijstvo.asp>], 18. 03. 2006.
15. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002. Statistični urad Republike Slovenije.
[URL: <http://www.stat.si/pxweb/Database/Popis2002/Popis2002.asp>], 20. 04. 2006.
16. Predšolska vzgoja in izobraževanje v vrtcih. Statistične informacije. 9, Ljubljana, 2006.
17. Razvojni program občine Naklo 2001–2006. Naklo : BSC–Poslovno podporni center d.o.o. Kranj v sodelovanju s projektno skupino v občini Naklo, 2001. 58 str.
18. Skupni razvojni program osrednje Gorenjske 2002–2006.
19. Spletna stran občine Naklo. [URL: www.naklo.si], 02. 02. 2006.
20. Spletna stran Osnovne šole Naklo. [URL: <http://www2.arnes.si/~onaklokr/>], 15. 03. 2006.
21. Spletna stran vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
[URL: <http://www.svlsrcp.gov.si/index.php?id=1234>], 20. 07. 2006.
22. Statistični letopis Republike Slovenije 1999. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 1999.

23. Statistični letopis Republike Slovenije 2000. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2000.
24. Statistični letopis Republike Slovenije 2001. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2001.
25. Statistični letopis Republike Slovenije 2002. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2002.
26. Statistični letopis Republike Slovenije 2003. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2003.
27. Statistični letopis Republike Slovenije 2004. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2004.
28. Statistični letopis Republike Slovenije 2005. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2005.
29. Trg dela. Statistične informacije. 7, Ljubljana, 2005.
30. Trg dela. Statistične informacije. 7, Ljubljana, 2006.
31. Turistični vodnik po občini Naklo. Naklo : Turistično društvo Naklo, 1999, 32 str.
32. Ustava Republike Slovenije, (Uradni list RS, št. 33/91).
33. Zaključni račun Občine Naklo za leto 2005.
34. Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94, 45/97, 56/98, 89/99).
35. Zapisnik 17. redne seje občinskega sveta Občine Naklo, 09. 03. 2005.
36. Zapisnik 23. redne seje občinskega sveta Občine Naklo, 09. 02. 2006.

PRILOGE

PRILOGA 1

Slika 1: Občina Naklo na zemljevidu.....	49
Slika 2: Panorama občine Naklo	49

PRILOGA 2

Tabela 1: Gibanje števila prebivalcev v občini naklo, 1991-2005	50
Tabela 2: Gibanje števila prebivalcev po naseljih v občini Naklo, 1961–2002	50
Slika 3: Gibanje števila prebivalstva v občini Naklo, 1961–2005	50
Tabela 3: Selitveno gibanje prebivalstva v občini Naklo, 1999, 2003, 2004.....	51
Tabela 4: Starostne strukture po spolu v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2005	51
Tabela 5: Starostna struktura prebivalstva v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2005 ..	52

PRILOGA 3

Slika 4: Osnovna šola Naklo	52
Tabela 6: Število otrok po oddelkih v vrtcu v občini Naklo v letu 2005/2006	53

PRILOGA 3

Tabela 7: Vrsta pomoči po spolu v občini Naklo v letu 2005.....	53
---	----

PRILOGA 53

Tabela 8: Prihodki gospodarskih družb v občini Naklo, 2002–2005	53
Tabela 9: Indeksi prihodkov gospodarskih družb v občini Naklo, 2002–2005	54
Tabela 10: Indeksi cen življenjskih potrebščin, 2002–2005	54
Tabela 11: Število zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Naklo, 2002–2005.....	54
Tabela 12: Število gospodarskih družb po posameznih dejavnostih v občini Naklo od leta 2002 do 2005 in v Sloveniji leta 2005.....	54
Tabela 13: Število samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005	55
Tabela 14: Prihodki samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005	55
Tabela 15: Indeksi prihodkov samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005	55
Tabela 16: Število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih v občini Naklo, 2002–2005.....	55
Tabela 17: Število samostojnih podjetnikov po dejavnostih v občini Naklo od 2002 do 2005 in v Sloveniji leta 2005.....	56

PRILOGA 6

Tabela 18: Delež družinskih kmetij glede na površino kmetijskih zemljišč v uporabi leta 2000 (v odstotkih), v občini Naklo.....	56
---	----

PRILOGA 7

Slike glavnih turističnih znamenitosti v občini Naklo	57
---	----

PRILOGA 1

Slika 1: Občina Naklo na zemljevidu



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2005.

Slika 2: Panorama občine Naklo



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2005.

PRILOGA 2

Tabela 1: Gibanje števila prebivalcev v občini Naklo, 1991–2005

	1991	1999 (30.6.)	2000 (30.6.)	2001 (30.6.)	2002 (30.6.)	2003 (30.6.)	2004 (30.6.)	2005 (30.6.)
Občina Naklo	4.497	4.827	4.862	4.905	4.952	5.010	5.028	5.038
Gorenjska	190.788	196.477	196.477	196.716	197.487	197.904	198.275	198.713
Slovenija	1.965.986	1.987.755	1.990.272	1.992.035	1.995.718	1.996.773	1.997.004	2.001.114

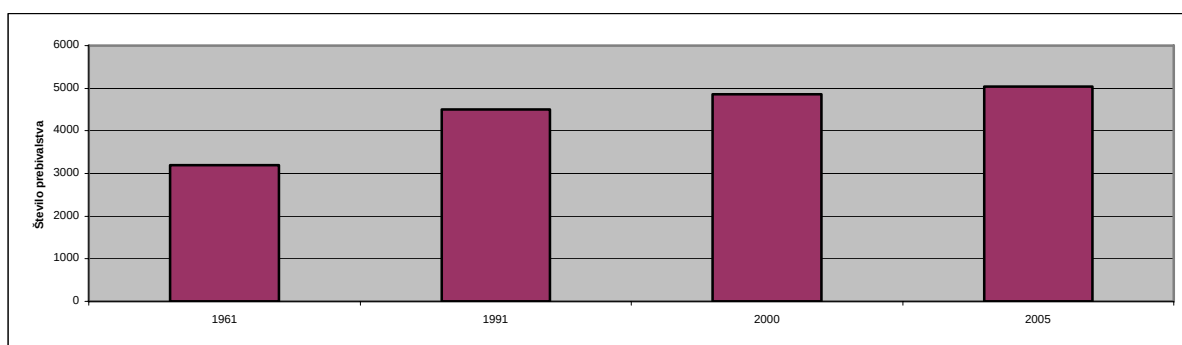
Vir: Razvojni program občine Naklo 2001–2006; Statistični letopisi Republike Slovenije, 1999–2005.

Tabela 2: Gibanje števila prebivalcev po naseljih v občini Naklo, 1961 – 2002

Naselje	Št. preb. 1961	Št. preb. 1991	Št. preb. 2000	Št. preb. 2002	Indeks 2002/1991
Bistrica	131	76	88	82	107,89
Cegelnica	106	261	303	305	116,86
Gobovce	52	40	49	50	125
Malo Naklo	56	17	16	16	94,12
Naklo	897	1451	1600	1627	112,13
Okroglo	89	142	150	153	107,75
Podbrezje	607	710	737	739	104,08
Polica	93	80	82	84	105
Sp. Duplje	406	461	483	485	105,21
Strahinj	441	636	682	694	109,12
Zadruga	79	95	97	91	95,79
Zg. Duplje	315	454	495	489	107,71
Žeje	85	74	80	84	113,51

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002.

Slika 3: Gibanje števila prebivalstva v občini Naklo, 1961–2005



Vir: Interni podatki občine Naklo; Statistični letopis Republike Slovenije, 2005.

Tabela 3: Selitveno gibanje prebivalstva v občini Naklo, 1999, 2003, 2004

Leto	Priseljeni			Odseljeni			Neto selitveni prirast
	Skupaj	Iz drugih občin	Iz drugih držav	Skupaj	V druge občine	V druge države	
1999	66	60	6	60	49	11	6
2003	80	63	17	59	45	14	21
2004	126	76	50	118	58	59	8

Vir: Statistični letopisi Republike Slovenije, 1999, 2003, 2004.

Tabela 4: Starostne strukture po spolu v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2005

Starostne skupine	Naklo			Gorenjska		
	Ženske	Moški	Skupaj	Ženske	Moški	Skupaj
0 – 4 let	125	143	268	4.677	5.024	9.701
5 – 9 let	146	156	302	4.757	5.139	9.896
10 – 14 let	157	184	341	5.269	5.456	10.725
15 – 19 let	131	163	294	6.210	6.621	12.831
20 – 24 let	160	155	315	7.179	7.364	14.543
25 – 29 let	182	205	387	7.304	8.064	15.368
30 – 34 let	202	184	386	7.023	7.350	14.373
35 – 39 let	193	220	413	7.222	7.354	14.576
40 – 44 let	178	182	360	7.473	7.474	14.947
45 – 49 let	148	155	303	7.342	7.301	14.643
50 – 54 let	185	192	377	7.270	7.526	14.796
55 – 59 let	146	155	301	5.930	5.715	11.645
60 – 64 let	143	130	273	5.328	4.849	10.177
65 – 69 let	124	122	246	5.126	4.575	9.701
70 – 74 let	120	75	195	4.993	3.465	8.458
75 – 79 let	90	57	147	4.013	2.276	6.289
80 – 84 let	61	21	82	2.787	1.054	3.841
85 – 89 let	24	9	33	1.002	311	1.313
90 + let	10	5	15	679	211	890

Viri: Statistični letopis Republike Slovenije, 2005.

Tabela 5: Starostna struktura prebivalstva v občini Naklo in na Gorenjskem v letu 2005

Starostne skupine	Naklo		Gorenjska	
	Št. preb.	%	Št. preb.	%
0 – 4 let	268	5,32	9.701	4,88
5 – 9 let	302	5,99	9.896	4,98
10 – 14 let	341	6,77	10.725	5,40
15 – 19 let	294	5,84	12.831	6,46
20 – 24 let	315	6,25	14.543	7,32
25 – 29 let	387	7,68	15.368	7,73
30 – 34 let	386	7,66	14.373	7,23
35 – 39 let	413	8,20	14.576	7,34
40 – 44 let	360	7,15	14.947	7,52
45 – 49 let	303	6,01	14.643	7,37
50 – 54 let	377	7,48	14.796	7,45
55 – 59 let	301	5,97	11.645	5,86
60 – 64 let	273	5,42	10.177	5,12
65 – 69 let	246	4,88	9.701	4,88
70 – 74 let	195	3,87	8.458	4,26
75 – 79 let	147	2,92	6.289	3,16
80 – 84 let	82	1,63	3.841	1,93
85 – 89 let	33	0,66	1.313	0,66
90 + let	15	0,30	890	0,45
Skupaj	5.038	100,00	198.713	100,00

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2005.

PRILOGA 3

Slika 4: Osnovna šola Naklo



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2005.

Tabela 6: Število otrok po oddelkih v vrtcu v občini Naklo v letu 2005/2006

Oddelek	Starost otrok	Število otrok
1	1–2 leti	14
2	2–4 leta	28
3	3–4 leta	16
4	3,5–4,5 let	23
5	4,5–5,5 let	24
6	5–6 let	45

Vir: Spletna stran OŠ Naklo (uradno uporabljena lestvica), 2006.

PRILOGA 4

Tabela 7: Vrsta pomoči po spolu v občini Naklo v letu 2005

	Ženske	Moški	Skupaj	%
Gospodinjstva pomoč	4	1	5	26,32
Pomoč pri osebni higieni	4	0	4	21,05
Družabništvo	0	0	0	0
Gosp. pomoč in nega skupaj	7	3	10	52,63
Skupaj	15	4	4	100,00

Vir: Interno gradivo Doma za upokojence, 2005.

PRILOGA 5

Tabela 8: Prihodki gospodarskih družb v občini Naklo, 2002–2005

Velikost	2002	2003		2004		2005	
	Prihodki (v mio SIT)	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki
Velike	150.018	163.040	155.870	177.286	164.230	158.518*	143.559*
Srednje	0	0	0	0	0	0	0
Male	8.621	9.616	9.193	10.711	9.922	12.539	11.356

*Podatki niso primerljivi zaradi prevzema Živil s strani Mercatorja.

Vir: Interni podatki AJPEŠ-a (kot deflatorje sem uporabila indekse cen življenjskih potrebščin preračunane na stalno osnovo 2002 iz Tabele 10, Priloga 5), 2005.

Tabela 9: Indeksi prihodkov gospodarskih družb v občini Naklo, 2002–2005

	2002	2003	2004	2005
Velike	100	103,9	109,5	95,7*
Male	100	106,6	115,1	131,7

*Podatki niso primerljivi zaradi prevzema Živil s strani Mercatorja

Vir: Lastni izračuni po Tabeli 8, Priloga 5.

Tabela 10: Indeksi cen življenjskih potrebščin, 2002–2005

Leto	Indeks cen življenjskih potrebščin
2003	104,6
2004	103,2
2005	102,3

Vir: Indeksi cen življenjskih potrebščin, 2006.

Tabela 11: Število zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Naklo, 2002–2005

	2002	2003	2004	2005
Velike	3.828	3.760	3.068	2.467
Srednje	0	0	0	0
Male	388	411	444	523
Skupaj	4.396	4.172	3.512	2.989

Vir: Interni podatki AJ PES-a, 2005.

Tabela 12: Število gospodarskih družb po posameznih dejavnostih v občini Naklo od leta 2002 do 2005 in v Sloveniji leta 2005

Dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti	Naklo				Slovenija
	2002	2003	2004	2005	2005
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	0	0	0	0	578
B Ribištvo	0	0	0	0	34
C Rudarstvo	0	0	0	0	66
D Predelovalne dejavnosti	27	28	29	28	7.581
E Oskrba z elektriko, plinom in vodo	0	0	0	0	196
F Gradbeništvo	5	7	8	7	4.632
G Trgovina, pop. motornih vozil in izd. široke por.	43	44	43	42	14.745
H Gostinstvo	7	8	9	8	2.150
I Promet, skladiščenje in zveze	8	7	7	6	2.557
J Finančno posredništvo	2	2	2	2	849
K Poslovanje z nepremičninami, najem in posl. storitve	10	11	12	15	12.420
L Dejavnost javne uprave in obrambe, obv. soc. zav.	0	0	0	0	4
M Izobraževanje	1	1	1	1	502
N Zdravstvo in socialno varstvo	1	2	2	2	605
O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	3	3	2	2	1419
Skupaj	107	112	115	113	48.338

Vir: Interni podatki AJ PES-a, 2005.

Tabela 13: Število samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005*

	2002	2003	2004	2005
Mali	141	151	154	163

* Podatki pridobljeni samo za tiste samostojne podjetnike, ki so za posamezno leto oddali zaključne račune na AJPES. Če posamezni zavezanec podatkov ni predložil, njegovih podatkov ni zajetih v obdelavi.

Vir: Interni podatki AJPES-a, 2005.

Tabela 14: Prihodki samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005

	2002	2003		2004		2005	
	Prihodki (v mio SIT)	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki	Prihodki (v mio SIT)	Deflac. prihodki
Mali	2.963	3.368	3.220	3.908	3.620	4.336	3.927

Vir: Interni podatki AJPES-a (kot deflatorje sem uporabila Indekse cen življenjskih potrebščin preračunane na stalno osnovo 2002 iz tabele 10, Priloga 5), 2005.

Tabela 15: Indeksi prihodkov samostojnih podjetnikov v občini Naklo, 2002–2005

	2002	2003	2004	2005
Mali	100	108,7	122,2	132,5

Vir: Lastni izračuni po Tabeli 14, Priloga 5.

Tabela 16: Število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih v občini Naklo, 2002–2005

	2002	2003	2004	2005
Mali	200	207	206	220

Vir: Interni podatki AJPES-a, 2005.

Tabela 17: Število samostojnih podjetnikov po dejavnostih v občini Naklo od 2002 do 2005 in v Sloveniji leta 2005

Dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti	Naklo				Slovenija
	2002	2003	2004	2005	2005
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	3	3	3	3	667
B Ribištvo	0	0	0	0	100
C Rudarstvo	2	2	2	2	73
D Predelovalne dejavnosti	52	52	50	52	11.380
E Oskrba z elektriko, plinom in vodo	1	2	0	0	192
F Gradbeništvo	18	18	18	23	10.989
G Trgovina, popravilo motornih vozil in izd. široke por.	20	21	22	26	10.944
H Gostinstvo	9	10	10	12	5.275
I Promet, skladiščenje in zveze	10	11	11	11	6.857
J Finančno posredništvo	0	0	0	0	580
K Poslovanje z nepremičninami, najem in posl. storitve	16	22	26	24	9.202
L Dejavnost javne uprave in obrambe, obv. soc. zav.	0	0	0	0	1
M Izobraževanje	0	0	0	0	360
N Zdravstvo in socialno varstvo	0	0	0	0	264
O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	9	11	12	10	4361
Skupaj	141	151	154	163	61245

Vir: Interni podatki AJPes-a, 2005.

PRILOGA 6

Tabela 18: Delež družinskih kmetij glede na površino kmetijskih zemljišč v uporabi leta 2000 (v odstotkih), v občini Naklo

	Do 1 ha		Nad 1 do 5 ha		Nad 5 do 10 ha		Nad 10 do 20 ha		Nad 20 do 30 ha		Nad 30 do 50 ha		Skupaj ha	
	ha	Št.	ha	Št.	ha	Št.	ha	Št.	ha	Št.	ha	Št.	ha	Št.
Naklo	0,8	11,8	16,2	37,0	28,2	26,0	54,7	25,2	0	0	0	0	100	100
Gorenjska	0,7	7,6	22,9	46,8	37,0	29,7	32,6	14,3	6,2	1,5	0,6	0,1	100	100

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev, 2000; Interni podatki občine Naklo.

PRILOGA 7

Slika 5: Turistična kmetija Trnovec



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 6: Kamp ob turistični kmetiji Trnovec



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 7: Taborska cerkev z ohranjenim srednjeveškim obzidjem



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 8: Graščina Mauser, kot jo je videl Valvasor



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 9: Mauserjeva graščina danes



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 10: Najstarejša hiša v Naklem – Prekova hiša



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 11: Mlin na Okroglem



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 12: Notranjost mlina



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.

Slika 13: Ribniki na Bistrici



Vir: Spletna stran občine Naklo, 2006.